Масе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 27 июль, 1974 шу. • № 90 (5381). • Мах 2 кап.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ТОРГОВЛЕ ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦIЕ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Советски торговле дакъе тоъал хIама карагIдаларах Нохч-ГIалгIайн Автономни Советски Социалистически Республика торговле заслуженни болхло яха сийлен цIе йойла:

Кадиев Абдуразак Абдулкадыровича — столовей, ресторанийн кафейн треста № 20 йолча столове директора.

Сапралиева Абдурахьмана Лидайна — Горпромторга № 18 йолча тика секце заведующейна.

Селезнева Нина Кузьминичнайна — «Октябрьнефть» НГДУ ОРС-а № 1 йолча столове производства заведующейна.

Хамидова Ражани Дукатовнайна — Надтеречни района Знаменское юртарча «Продовольственные товары» яхача тика заведующейна.

Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Совета секретарь метта Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Совета депутат **М. УШАКОВА.**

г. Грозный, 24 июль 1974 шу.

Укх тIеххьарча хана вай республике дукха болх баьб библиотечни гIулакх дегIадоаладара, бахача нахага книжкаш дIакхачийтара. Библиотекаша шерра дIайовзийт Коммунистически партен Советски паччахьалкхени политика, партийни организацешта новкъостал ду къахьегамхошта коммунистически кхетам луча, цар культурни Iилма-технически боарам лакхбеча, хьинаре дакъа лоац хьалхалаттарий опыт йоаржаеча.

ХIанз Нохч-ГIалгIайчене болх беш я 1028 тайп-тайпара библиотека , цига да 12 миллион экземпляр книжка, уж дешаш ва 800 эзар саг. Маддара аьлча, библиотекаш я хIара предприяте, организаце, нах бахача дукхагIа йолча моттигашка.

Цига массанахьа а хIана яц яьнна шоашта деза книжкаш шоай хьахаржа йиш я наьха. Дукхача библиотекай болхлоша кIоаргагIа Iомаду наьха хьашташи цар дIадехараши.

Цхьабакъда, цхьайолча библиотекай болх цIенхаштта тоабе безаш ба, КПСС XXIV съездо оттадаьча декхараша дIа мадеххара лелац вайцига бахача наха коммунистически кхетам луча книжкаех пайда эцилга. Идейно-политически кхетам балара, экономика, философе, КПСС историе дешай, Iилма-технически прогресса проблемай хьакъехьара къахьегамхой

БИБЛИОТЕКА—НАХА КХЕТАМ ТЕЛА КХУВРЧ

Iилмани культурнии хьашташ дизза кхоачашдац. Из болх бара библиотечни болхлоша шерра юкъеувзац интеллигенци, промышленностен юрта боахамеи специалисташ. Библиографически знанешта пропаганда еча боагIача тайпара пайда эцац кепайоазонах, радиох, телевиденех. Цхьайолча библиотекаша къаьстта во леладу естественно-Iилмани, Iилма-атеистически литературана, халкъий доттагIалах долча литературана пропаганда елга. Цу тайпара кхоачамбоацараш да Советски, Назрановски, Малгобекски а кхыча а районашка.

Дукхача библиотекаша айхха бувзамаш леладац предприятешцеи организацешцеи, колхозашцеи совхозашцеи. КIезига моттигаш нийслац чIоагIа эшаш дола книжкаш саго пайда ца эцаш тархеш тIа дадаш, уж нахага ханнахьа дIа ца кхоачийташ. Из болх къаьстта во лел технически специальни библиотекашка. Во вIаштIехьъяьккхай керда хьаухача литературах йола информаци, хан-ханнахьа арахецац библиографически методически пособеш.

Культура министерствос, просвещене министерствос, облсовпрофо, профтехобразоване управлене, кхыча ведомстваша кадраш хьахоржнага, дIа-юха нийсъелга, царна кхетам лулга тесса леладу. Библиотекашка болх берех ахаш юкъера специальни дешар дешанза ба, хIаьта диъалагIа дола дакъа кхыметел юкъера образовани а йоацаш ба. Цу тайпарча наха миштта ховрга библиотекай болх боагIача тайпара вIаштIехьбакха? ХIанз а дукха нах балхара дIабувлаш кIезига моттигаш нийслац. Из гIулакх къаьстта во латт Грозненски, Надтеречни, Урус-Мартановски а кхыча а районашка.

Эсала я республика дукхача библиотекай материально-технически база. БIаь таргга библиотека аварийни аренда яьчеи помещенешка я. Ши бIаь а кхы дукхагIа а саг вахача 27 моттиге библиотекаш вIалла я а яц.

Цу тайпара хьал эттад КПСС горкомашеи райкомашеи, райисполкомаша, культуреи просвещенеи министерстваша, облсовпрофо, моттигерча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органаша библиотекай болх тоабара, цар материально-технически база чIоагIъяра, кадраш хьахаржара, царна эша жилищно-бытовой хьалаш хилийтара лерттIа йоакхо ца ярах.

Дукха ха йоацаш парте обкома бюрос дийцад къахьегамхошта коммунистически кхетам балареи Iилма-технически прогресс ечареи библиотекай лоархIам лакхбарах дола дош. Къахьегамхошта коммунистически кхетам балара йола партийни организацей опорни базаш хиларах тарра библиотекай керттера декхар сенах латт аьлча, из латт Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени политикана шерра пропаганда ярах, керда саг хьалкхевечеи цунна кхетам лучеи йоккхийча книжкай ганзех дикагIа пайда эцарах, Iилма-технически прогресс еча новкъостал дарах. Iилман а, технически а, кхыча а библиотекаша цIенхаштта тоаде деза Iилман техникаи карагIдаьнараши хьалхалаттарий опыти йоаржаелга.

Культура министерство, просвещене министерство, облсовпроф, кхыйола управленеши ведомстваши декхарийла я библиотекаша естественно-Iилманеи Iилма-атеистически литературана, халкъий доттагIалах йолча литературана, дIаяхача заманах юхедисача воча гIулакхех доала зе хьахьокхача литературана пропаганда елга тоаде, уж книжкаш дукхача нахага дIакхоачаргдола гIулакх де.

Къаьстта теркам тIабахийта беза бераштеи кагирхоштеи лерттIа библиотечни гIулакх дара. Цу даькъе керттердар да кхувш йоагIача тIехьенна коммунистически морала принципашка хьежжа кхетам луча школана новкъостал делга, кагирхой Даьхе дукха езаш, знанешта тIаккхувш болаш, къахьегара тIера болаш кхебеча шоашкара доаггIар библиотечни болхлоша дар.

Уж доккхий декхараш кхоачашде а библиотекай дикагIа вIаштIехьдаргда цига болх беш лакха говзал йола, шоашта тIалатта бехктокхам кхетабеш бола нах хилча. Цудухьа партийни, советски профсоюзни, комсомольски организацеша даим йоакхо е еза библиотечни болхлой кийчбара, цар квалификаци лакхъяра, хьинаре къахьегара царна мел эшачун йоакхо яра. ХIара библиотечни болхло хьинар дола идеологически бIухо хила веза.

СОВЕТСКИ ДЕМОКРАТЕ КОТАЛО

ИЙССАЗЛАГIА ГУЛЪЯЬЧА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ХЬАЛХАРА СЕССИ

Наьха политически сакхетам лакхбеннача а къахьегама хьунар айденнача а хьале чакхдаьлар СССР Лакхехьара Совет хоржилга. Хоржамаша къаьгган дацлургдоацаши дIахьекхар деррига дунена Коммунистически партеи советски халкъеи йохаргйоаца цхьоагIо. советски общества цхьоагIо. Коммунистийи парте боацарийи блока шоай голосаш дIа а енна, харжархоша хьахьекхар шоаш Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени чурча а араяьрча а политикана раьза хилари из хьаллоацаш хилари, дIахо а коммунизм хьалъяра тIехь, деррига дунен тIа машар оттабара тIехь къовсам лоаттабе чIоагIо яь хилар.

ХIара советски сага хов халкъа хьашташ мара парте кхыдола хьашташ доацилга, из тоадалийтари цун ираз хилийтари мара кхыдар дагадоацилга.

25 июле вай мехка керда хержа паччахьалкхен лакхехьара орган болх бе йолаелар. Кремле хьайийллар ийссазлагIа гулъяьча СССР Лакхехьарча Совета хьалхара сесси.

КЪАМИЙ СОВЕТЕ

Iуйрийна 10 сахьат даьнча Кремле СССР Лакхехьарча Совета палатай заседаней зале хьайийллар **Къамий Совета** хьалхара заседани.

Депутаташеи дукхача хьаьшашеи безаме тIайийцар новкъостий **А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов.**

Старейшиний Совето тIадиллларах депутата **И. С. Грушецке** юкъейоалаю СССР Лакхехьарча Совета хьалхара сесси хьаелла эггара а къаьнагIчарёх волча депутатага **А. Ф. Федоровга** дош алийта йола предложени.

Хьалхашка да тIагIертта болх бе беза диъ шу, аьлар цо. Депутаташта цхьатарра йдагадар оалаш А. Ф. Федорова тешам белар царех хIаране шоай доккхий декхараш кхоачашдара хьинар, опыт, знанеш, беррига низ кхоберг ца хиларах.

БархIазлагIа гулъяьча СССР Лакхехьарча Совето болх баьа белгалъяьлар геттара боккха лоархIам болча событешца, царех эггара йоккхагIъяр Коммунистически парте XXIV съезд яр. Хьалха хинна хоржамаш чакхдаьначул тIехьагIа партеи халкъои баьча балха итогаш шоаш маярра ювц СССР берригача харжархошка, гражданашка КПСС Центральни Комитето даьча Кхайкарал тIа, Баумански хоржама округа харжархошта хьалхашка КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даьча къамаьла тIа. хоржамашта хьалха вай партеи Советски паччахьалкхеди кхыча кулгалдеча деятелаша даьча къамаьлаш тIа. Цу итогашца гIад а буг, дог ура-а оттаду советски наьха.

А. Ф. Федорова Коммунистически партена, берригача харжархошта тешам белар шоаех бенна боккха тешам боабергбоацаш депутаташ хургхиларах.

А. Ф. Федорова дIакхайкаду ийссазлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета хьалхара сесси хьаеллар.

Къамаьл де дош лу депутата **Б. Н. Пономаревна.**

Старейшиний Совето тIадилларах Къамий Совета председателалла **В. П. Рубен** — Латвийски ССР Октябрьски хоржамий округера вола депутат харжа предложени йоалаю цо.

Из предложени цхьа барт болаш тIаэц.

В. П. Рубена хьаллоаш палата председатела моттиг. Цо чIоагIа баркал оал депутаташта иштта шийх тешам боларах. — Къамий Совета председателалла ше харжарах.

Цхьа барт а болаш председатела заместителалла хорж: Намангански даьреи костюмаш еча тканийи комбината прядильщица **Д. Ташпулатова,** Семипалатински области «Каракол» яхача совхоза вокхагIвола жа Iу **С. Ш. Жаксыбеков,** Молдавски ССР колхозий совета председатель **Н. М. Зайченко,** писатель **Н. С. Тихонов.**

Союза Советеи Къамий Советеи къаьста а цхьана а еча заседаней регламент чIоагIъю.

Цул тIехьагIа цхьа барт а болаш чIоагIъю сессе ден повестка а.

Хьажа оттаду е дешаш:

1. Къамий Совета мандатни комисси харжар.
2. Къамий Совета массазара комиссеш харжар.
3. СССР Лакхехьарча Совета Президиум харжар.
4. СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдар.
5. СССР правительство — СССР Министрий Совет хьаяр.
6. СССР Генеральни прокурор оттавар.

(Йистедоалар 3-ча оагIо тIа).

ИШТТА БЕ БЕЗА БОЛХ!

(РЕПОРТАЖ)

Тхона хьалхашка бIарг макхоачча гаьна улл лошоча каний форд. Юкъ-юкъе хьекхача михах теркаш латт диза канаш.

ЦIаьхха цхьанне аьлар:

— Ма хоза сурт да-кх ер!

Гаьннара хьахезар гуш йоацача комбайнай таташ. ТIаккха гувна тIехьашкара гучаяьлар. Флагштока тIа цIе вымпел ягIа комбайн кха йисте дIатIа маеттинге кIезига лаьгIъенна канашта юкъе чутиллар.

— Тахан керда кха доладу оаха, — йоах Грозненски района ЦхьоалагIча мая цIерагIча колхоза керттерча агронома Бушев Владимир Андреевича.— ДIатIахьежача ялат дика хургдолчоа тара да. Керттера дар — ха ца тилийтар. Тхоай мел йола 22 комбайн кхай тIа араяьккхай оаха. Дийнахьа сарралца болх бу комбайнераша.

Тхо къамаьл деш латташ цхьа комбайн бункер йиза сецар. Цу сахьата автомашина кIатIаяхар цунна. ХIара минутах пайда эц. Цудухьа къахьегама овсарле лакха я. Махулла болх дикагIа бе тIерт комбайнераш.

Ялат чуэцача белгалбувл хьалха латтараш. Уж ба коммунисташ. Царгара хьоккхам кийбу кхыбараша. Ялат чуэпа доладьча хьалхарча денношке социалистически яхье хьалхле лелаеш хьавоагIа цIи хеза ялат кхедер Ибрагимов Лаьча. Колхозе хинна па Iеш ерригача районе а цул дукхагIа ялат хьекха саг вац — 620 гектар фийг бола ялат касарах Iодиллад цо.

Юрта боахаме дукхача шерашка къахьегаш Iояь йоккха опыт я цун. Тракторист хинна, 1966 шера денз комбайн лелаеш ва. Цунах тийша дIаенна техника дика лел. ШIаккха хаагIац, цун комбайн кхай тIа еха. Цунна ремонт еш чIоагIа йоакхо ю Л. Ибрагимова.

Къаьстта укх бIаьсти боккха теркам тIабахийта болх бир цо шний комбайн тоеш. Фийг Iобожаргбоацаш еррига моттигаш дIакъайлар. ХIара культура массаза хьоккхача хана хедер нийсйора. Болх баьлча цIаваха сих ца луш цIаькха а цIаькха а хьож из комбайнага; даьтта хьокх, узлаш чIоагIъю, кхыдар ду.

Укх шера штурвальни йолча шний сесагаца болх беш ва Л Ибрагимов.

Иштта хьинаре къахьегаш ва комбайнер Саидов Абу-Супьян. Ялат чуэца доладича дена 540 тонн ялат аьрдад цо. Дика комбайнераш дукха ба колхозе: Шамсудов Ваха, Анашкин Юрий, Саидов Висит, кхыбараш.

Царна карагIдувла гIулакхаш хьахьокх укх цифраша: 928 гектар мукх, 1320 гектар кIа чуийцад, 380 гектар эспарцет хьекхай 50 гектар рожь аьрдад. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 23 центнер кIа доал, из плановичул цхьа центнер дукхагIа да.

Дика болх бу кха — хьетт — элеватор яхача конвейеро. Боахама хьатта йиъ эзар тонн ял дукхагIа ялат дIакхаьчал. Ялат цIендара деррига низаш оарцагIдаьхад колхозе.

ТIанийцача декхарех 300 тонн дIаяла езача хIанзле 1000 тонн ялат элеваторе дIакхачийтад колхозо. Колхоза председатела В. С. Вьючне яхачох колхозо кхы а цхьа эзар тонн ялат дIалургда.

Кубански кхаш леладерий тIахьехам хьал а лоацаш кхашкара деррига балхаш цхьана дIадахьара тIаерзаяь я колхоза механизаторий уйлаш. Ялат аьрда комбайнаш чахх маяллинге чах аргIаш ду. АргIаш деча коммуниста Пронин Василе, Величко Федора хьинаре къахьег. Ши эзар гектара тIара ча вIашкатехад цар.

Ка бола ялат чуийцача колхоза кхашка оахам де 14 агрегат араяьинай. Цу тракторашт тIа ба опыт йола механизатораш Тонкогубов Максим, Детистов Василий, Саламатин Михаил, кхыбараш. Ден нормагIа 5 гектар аха езача нийс оах цар.

ХIанзле шозлагIа юв культураш дIаюврговлаш ши эзар гектар даьтта аьхад колхозе.

Цу деррига балхашца цхьана доакъар кийчделга дика вIаштIехьдаьккхад. Сенажа 2600 тонн эспарцетя вIашагIъяь горохи кепи кIоагашка еллай. 1600 тонн йол кийчъяьй.

Л. РУДСКИЙ.

СУРТАШ ТIА: ялат оардаши доакъар кийчлеши ба колхоза механизатораш.

Автора сурташ.

«Космос-669»— сигала

1974 шера 26 июле Советски Союзе сигалъяхийтай «Космос-669» яха Лаьттан аргIанара спутник. Спутника борта тIа оттаьй космически аре тахкара болх дIахо чакхбахара лаьрхIа Iилман аппаратура.

ЛерттIа болх бу аппаратурас. Координационно - вычислительни центро хьаухаш дола хоамаш кийчду.

(ТАСС).

ЯЛАТ—ДАЬХЕННА

Дукха ялат Iоаденнад Урус-Мартана района боахамий хьатташка. 22 июле ворхI эзар гаргга тонн ялат аьрдадар районе, хIаьта хIанз кхы а дукхагIа да из. Цхьабакъда паччахьалкхенна дIачуденнар 1180 тонн мара дац. Из геттара кIезига да Iалама хьалаш дика латташ хилча хIаьта а.

Республика хьалха латтача Наурски, Шелковской, Грозненски районий боахамаш паччахьалкхен заданеш кхоачашъяь а даьнна хIанз планал совгIа дола кIа чуэцаш да. Царна юкъе я «Красное знамя», «Первое мая» цIерагIа колхозаш. Цхьабакъда чуийца ялат хьаттара хлебоприемни пункташка дIададалара гIулакх тIехьадоаха боахамаш а да.

Масала, Малгобекски района боахамаша 120 тонн мара дIачуденнадац из — соахка укх хана дIачуденначул шозза кIезигагIа, Иштта тIехьадоах ялат дIадалара гIулакх назрановски совхозаша а, цар нийс процент мара дIачуденнадац из.

ТIехьадоах из гIулакх сунженски колхозаша, иштта кхыча районий боахамаша. Цудухьа ерригача республике дIалаьрхIача 49499 тонн мара дIаденнадац ялат заготовительни пункташка — 1973 шера укх хана дIаденначул цаI ахазза кIезигагIа.

Юрта къахьегамхой лоархIаме декхар да ялат чуийпа доаллаше а из паччахьалкхенга махулла сихагIа дIачудалар.

ХIАРА ФЕРМАНА— КХОАЧАМБОЛЛАШ ДОАКЪАР

Ялат чуэпнаше а юкъагIдитаи республика дукхагIдолча боахамий кулгалхоша Iан заманахьа чусоцадергдола хьайбаш тоъамболаш тайп-тайпарча доакъараш Iалашдара гIулакх а.

Цунца цхьана цхьадолча боахамий кулгалхоша йоагIа йоакхо яц хьчийбашта тешаме доакъара база йоллара. Доакъар Iалашдара планаш кхоачашъяц. Из бахьан долаш республике 22 июль тIаккхоачаш 62 эзар тонн мара йол Iалашъе карагIдаьннадац. ПланагIа укх шера Iалашъе езачох кхоалагIа дакъа мара яц из.

50 процентал кIеззига дукхагIа йол Iалашъяь ши район мара яц республике. Уж я Надтеречнии Шелковскойи. ЧIоагIа тIехьабус из тайпа доакъар Iалашдара Ачхой-Мартановски, Грозненски, Назрановски, Сунженски, Урус-Мартановски районашкара юрта боахама болхлой.

Республика колхозашкеи совхозашкеи 22 июль тIаккхоачаш 84 эзар тонн сенаж Iалашъяьй. укх шера планагIа Iалашъе езаш хинначох 87 процент.

Из мах бола доакъар Iалашдара планаш хIанзле кхоачашъяьй Гудермесски, Малгобекски, Сунженски, Урус-Мартановски районашкарча боахамаша. цхьабакъда Надтеречни, Наурски Шалински районашка йоагIа йоакхо яц сенаж Iалашъяра. Кхыча районел дикка тIехьаюс уж районаш сенаж кийчъеш.

Баьций витаминни хьоар Iалашдара план 39 процент кхоачашъяьй республика юрта боахама къахьегамхоша. Хьайбашта геттара пайдане дола из доакъар эггара дукхагIа Наурски, Грозненски Шелковской районашка кийчдаьд. Кхыча тайпара да баьций витаминни хьоар кийчдара гIулакхаш Надтеречни, Урус-Мартановски, Шалински районашка. Юкъера лаьрхIача 20 процент мара кхоачашъяьяц цу районашкарча боахамаша из тайпа доакъар Iалашдара план.

ХIанзчул тIехьагIа доакъара база чIоагIъе йиш хулийташ йола кIезага торонаш яц республика юрта боахама болхлой. Уж торонаш я: гурахьа йийна культурай чуийцачул тIехьагIа доакъара культураш дIаер, ча Iалашдар, силос йоллар, кхыдараш. Цу торонех бизза пайда эца хьажа беза республика колхозийи совхозийи къахьегамхой.

1974 шера 22 июль тIаккхоачаш доакъар Iалашдарах йола

СВОДКА

план процентаща

		йол	сенаж	баьций витаминни хьоар
1.	Ачхой-Мартановски	26	99	25
2	Веденски	6	—	—
3.	Грозненски	29	77	45
4.	Гудермесски	48	109	37
5.	Малгобекски	33	117	39
6.	Надтеречни	51	56	21
7.	Назрановски	22	75	17
8.	Наурски	41	13	54
9	Ножай-Юртовски	6	58	—
10	Советски	0,2	—	—
11.	Сунженски	20	123	34
12	Урус - Мартановски	20	108	23
13	Шалински	45	48	13
14	Шелковской	53	90	47
	Республике	33	87	39
	Соахка 23 июль тIаккхоачаш хиннар	41	123	44

Л. И. БРЕЖНЕВА ИТАЛЕ КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГIУЛАКХИЙ МИНИСТРАЦА А. МОРОЦА ХИННА КЪАМАЬЛ

25 июле КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева тIанийцар официальни визитагIа вена Советски Союзе вола Итале кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. Моро.

Л. И. Брежневнеи А. Моронеи юкъе безаме Iимерза къамаьл хилар.

Шин оагIорча отношеней дешай хьакъехьа дагабоалача хана СССР-ои Италенеи тайп-тайпарча даькъе вIаши леладу гIулакхаш дIахо а шерде уйла хилар баькъдар. Дунеи халкъашта юкъера цхьадола дешаш а дийцар, царца кхерамзлени вIаши гIулакхаш леладареи хьакъехьарча Европа юкъерча совещанех дар а долаш.

А. Морос Л. И. Брежневга дIаелар КПСС ЦК Генеральни секретарь Итале визит елга чакхдаккха хьехилга чIоагIдеш Итале министрий Совета председатела М. Румора яйта послани. Цига хьехаш хилар баркал аьнна тIанийцар Л. И. Брежнева. Визит хилара ха тIехьагIа къоастаергйя.

Къамаьл деча дакъа лаьцар: СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкос, Советски Союза Италерча посола Н. С. Рыжова, КПСС ЦК Генеральни секретара помощника А. И. Блатова, Итале СССР-ерча посола П. Винче, Итале МИД департамента директора Ч. Гваццероне.

(ТАСС).

МЕХКДАЬТТАХОЙ ПРОФСОЮЗНО-БОАХАМА АКТИВ

Селхан КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политпросвещене ЦIагIа хилар республикерча мехкдаьттахой профсоюзно-боахама актива собрани. Пятилетка диъалагIча, къоастамбеча шера хьалхарча ах шера мехкдаьттахоша даьхача толамехи шоллагIча ах шера хьалхашка латтача декхарехи доклад йир «Грознефть» объединене начальника В. А. Сорокина.

Докладах йолча пренешка къамаьлаш дир Грозненски бурув тохара балхий управлене буровой начальника У. З. Шидиева, Октябрьски бурув тохара балхий управлене буровой начальника С. С. Бараева, «Горскнефть» НГДУ шоллагIча районни инженерно-технически служба начальника заместитела А. А. Лукьяновас, «Грознефть» объединене Грозненски АТК эксплуатаце отдела начальника Н. П. Рындина, «Сунжанефть» НГДУ РИТС-2 начальника заместитела Б. Х. Власова, «Октябрьнефть» НГДУ профсоюза групкома председатела И. М. Короткова, Малгобекски бурув тохара балхий управлене бурувдеттача П. Ф. Горбовцева, «Старогрознефть» НГДУ РИТС-3 начальника В. А. Деркача, Карабулакски бурув тохара балхий управлене РИТС-1 начальника В. В. Кайтова.

Актива балхах йолча отчета кепатохаргья.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТАШ ЯЛАТ ЧУЭЦАЧА

Къаьга малх хьежаш дIадоледелар ди. БIайхача михо теркаеш латт бIаьг ма кхоачча йола ялта арепаш. Кхаьчча ялата мерза хьаж а кхет гаьнна, Iалаьмате, дика хиннад укх шера ялат. Урус-Мартана района «Гехинский» совхоза керттерча агронома Магомаев Юсуп Дудаеровичан кхычу специалисташтен хетахох, соахкарчул дуккха дукхагIа ялат чуэцаевгла боахамо укх шера. Цхьабакъда цхьа буртиг юхе ца буташ чуда деза из.

Укх деношка 440 гектара тIара мукх чуийца баьниаб боахаме. ХIанз 1120 гектара тIа дийна гурахь дув кIа чуэца болабеннаб механизатораш. Ялата кхай тIа бархI комбайни 5 пресс-подборщики лел. Сиха чах хьаллузаш латт кха, ялатах етта машинаш дIаух кхай тIара.

Гаьннара хьежача а гуш ва ялат хьекхаш моттигашка гIолла лелаш вола саг. Ялат чу мишта эц хьожаш лел совхоза паркома секретарь Дидаев Айнди. Цуи балха ду, «Гехинский» совхоза директора Асламханов Вахийн, иштта кхыча специалистийн санна, уккхазара кхай тIара. хIара минот дошуе мо еза йолчара, дIадолалу. Iуйрийна сатоссаш латтача хана шийн къаьнача дуккха хIама бIаргадайнача «газика» тIа хов Айнди. Машина тIа шийна цо хьо ялат кхедерашта лаьрхIа керда газеташи журналаши. Цар салоIаш йоаккхача юкъа мехкеи доазол дехьартен кердадарех дувц цо цариа.

ЧIоагIа бе еллай Iийсас комбайна штурвал, цкъа хьалхашка а хьеже тIаккха нагнагахьа бункер чу хьож из: сиха хьалъюз бункер кхаьччача башха-дикана ялато. Шерра ялата арепаш, фоьда талгIеш санна, михо теркаю. Дог гIоздоал ялат кхедечун. Цуи кулгаша хьакхелла из беркат. Из, коммунист Хаджимурадов Iийса ва кхай тIа эггара хьалха комбайн араьккхар. Цу денга цо кийчо ю мел ха яр. Ханнахьеи дикеи кийччир цо шийн машин. Цхьа фент йитанзар цо иа хьожаш. ХIаьта хIанз бIубенна лоалл цо из.

Иштта дика къахьийгар механизатора мукх чуэцаш а. Цхьан дийнахьа 35 гектар мукх хьекха Iо а билла оардар цо. Коммунистагара хьокхам эц парте боацараша, цунгара Iомалу балха опыт эц. Ялат чуэцача иштта дика ка йоалл механизаторий Х. Ибрагимова, К. Базаева. Цхьан смена норма 10 гектар йолча 18—20 гектара тIара хьекха улла ялат хьаьц цар.

Хаджамурадов Iийсайца яхье вьнна Амаев Ахьяд а денал дола механизатор ва. Дуккхача шерашка шоайла яхь лелаю цар.

—Хьажалахь, Ахьяд, дIайха хургда хьоцI ди, — йоах цунга Iийсас.

ХIама дергдац, — йоах вокхо. — ховгда вайна сихагIа мала вIоахлу.

ЧIоагIа йIовхал латт. Юхьмараш тIара хьацар Iоух механизатораштa, цхьабакъда салаIа ха яц, хIара минут еза я. Комбайчаша го массаза боаккх ялатах йизза машинаш арайоал кхай тIара. Бункер чу кулг чукховладу Iийсас, ялатах кагаш мел йоалл хьож из, тIаккха минута комбайн соца а йий: кIи каиац дусий хьож кхай тIа. Цхьаь цаI ка бIаргагац, болх дIахо бе мегаргба.

Ялат ханнахьеи цхьа буртиг боа ца беш чуэца лаьрхIар коммунисташа ялат чуэцара хетаьача собране. Тохкам бича гучадаьлар нахи техникеи кхай тIа арабовла кийча хилар.

Иштта хила доагIаш а дар, йсах тахан партийцаша. 82 коммунистах латтача партийни организаце боккха кийчоц болх чакхбаьккхаб из алийта.

Хьожаргда вай массово-политически кхетам балара болх мишта лел. Цу хьакъехьа ма дарра дийцар партийни собране. Белгалдир дикадар а, эсаладар а. ШоллагIа дийнахь партийни корученеш еща паркома членаши активисташи отделенешка бахар эша практически позкъостал де. Иштта терко йир керттерча участкашка кадраш нийсъяра, опытни комбайнераштa подшефни — къона механизатораш тIачIоагIбир. Цул тIехьагIа отделеней партбюро членащцен партийни активисташцен инструктивни совещани йир паркомо, де дезачун программа оттаеш новкъостал дир юртарча культура Цензнеш, агитколлективашеп, библиотекаши. Агитатораштен политинформатораштен «Молнейи» «Боевой листокаш» бланчаш дIайийкъар. Кердаьккхар еррига гойтара агиташ, цуи деаиз: — «Дикал лакха йолаши, лоа ца деши ялат чуэцилга».

ХIаьа кхай тIа латта контрольни посташ. Ялата хьурмат делга, кхом белга из кулга цIена боацача нахах лораделга Iалашдаьд.

Деррига балхаш цхьан комплексагIа ду «Гехинский» совхозе. «Комбайн кхай тIара яьлча — тота йолае» яхача девизах вIашатIехьдаьхад уж. Цу тIулакха лаьрхIа йоккхача тракторий отряд вIашагIъеллай уккхаза. Комбайнашта тIехьа йолх трактораш. Мукъадьннача кхай тIа аха а аьхе доакъара лаьрхIа культураш дIаюв, къаьстта дика къахьегама толамаш лоах коммунисташа Къахьегама Цle Байрахк лелаета трактористаша Оздиев Бауддиа, Сатуев Бексолта, Хацаев Бучас, кхыбараша. Царгара хьокхам эц Мушаев Мажида, Ташаев Пашус, Балиев Джунайда. Шоаза цар тIехкхоачашъю шоай нормаш.

Ялат дIаозача къаьстта белгалбаьннаб автомашинай водителаш Сардалов Хас, Эльдарханов Мурза, Алибеков Абдурахман, кхыбараш.

Ялат чуэцара балхаш сихдеинача хана шоайла гIо де кийча ва хIаравар.

Иштта, масала, ялат чуэцара балхаш дIадоладеннача кхоалагIча дийнахь цIаьхха Базаев Тагира комбайн сaвр. Геттара юкъйаьржаттар механизатор. Мастерске из воае вахача ха йовргьяр. Уккхаза цунна новкъостал де вера опыт йола комбайнер Амаев Ахьяд, тIаккха цхьаннахьа а ваха везаш хилацар. Кхай тIара ара ца йоаккхаш тоайир комбайн.

Дика вIаштIехьбаьккхаб къахьегам ялат чуэцача, нах моральнии материальнии хоастабара стимулех лерттIа пайда эц. Хьалхара моттиг яьккхача комбайнера «ДикагIа волча комбайнера» яха вымпел лу. Тахан из вымпел Хаджимурадов Iийсага я. Кхоаца из хьанга хургья — гIулакхо белгалдергда. Ялат кхедара тоъал балха опыт йола нах кIезига бац уккхаза. ХIара дийнахь уж дукхагIа хулаш латт. Укх шера 3360 тонн ялат Даьхен амбарашка чутасса доп деннад боахама механизатораша.

Оаха кхы а дукхагIа лургда, йоах шоайх бIубеннача наха.

Ди сайрангахьаластадар. Комбайнашта тIехьа долхар цар дIаьха Iанараш, боккха дом гIоттабаь ялатах етта машинаш кхай тIара дIаухар...

С. ЗЕЛИМХАНОВ.

Ростовски область. Сальски района «Мичуринский» совхоза кхашка мадаггара ялат чуэцаш да. Духхьала гурахьа дийна кIа 5440 гектара тIара чуэца дезаш ба механизатораш. 50 комбайн йоалл кхашка болх беш.

Даьхеца 15200 тоннал кIезигагIа доацаш ялат де — иштта да совхоза къахьегамхоша тIайийца декхараш.

СУРТА ТIА: «Ленстройтранс» объедииене шофер Л. Б. Савельев-Васильев (аьттехьарвар) совхозни хьатта машин йотташ ва.

Савельев-Васильев Леонида кхай тIара III отделене хьатта дIакхухь ялат, цул тIехьагIа Сальски элеваторе дода из. Цхьан дийнахьа 50 тонн кIа чудахь цо.

В. ТУРБИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

МИШТА КХОАЧАШДУ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КАРАГIДАЬННАРИЙ ИТОГАШ ЕШ

Ийслагiча пятилетка диълагIча, къоастамбеча шера хьалхарча ялх бетта пачхьалкхен плани тIайийца социалистически декхараши кхоачашдара хетаьча актива собрани хилар Нохч-ГIалгIай транспортникий.

Конференце доклад йир Нохч-ГIалгIай транспортни управлене начальника Е. А. Надирова. 1974 шера хьалхарча ялх бетта управлене къахьегамхоша 5705,7 эзар тонн мукъ дIа-хьа бихьаб, социалистически декхар 101 процент кхоачашдаьд: тIехкхоачашъяьй пассажираш дIа-хьа бигара план.

ДIадахача шера цу хана хинначул 536 эзар тонн дукхагIа дIабихьаб мухьи 4181 эзар пассажири. 3504 эзар километр дукхагIа ба маьхах баь иикь.

Мухь дIа-хьа бахьара коэффициент планал 2 процент лакхъеннай, планал 1,4 процент дукхагIа балха арайоалийт мухьаш кхухьа автомобилаш, 14,4 процент дукхагIа лийне тIа араювл легковни таксеш.

Автомобилашта технически гIулакх деча станце болхлоша план 101,1 процент кхоачашъяьй, авторемонтни мастерской — 101,8 процент.

ДIадахача шера хьалхарча ялх бетта хIара болх беча автомобила 1509 сом пайда баьча, укх шера цхьан автомобило беш бола пайда 1700 сомага кхаьчаб, вешта аьлча 12 процент лакхбеннаб.

Уж толамаш даьхад партийни, профсоюзни, комсомольски, боахама организацеша боккха организаторски, кхетам балара болх чакхбаьккхар, болхлоша, инженерно - технически болхлоша гIулакхерча наха хьинаре къахьегар, шерра социалистически яхь йоарджаяр бахьан долаш.

Управлене коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара яхье вьнна 4000 саг ва, вешта аьлча, берригача болх бечарех 60 процент.

Социалистически яхье даьхача толамий итогаш а яь из сийлен цIи еннай 58 бригада, 84 экипажа, цеха, 1500 болхлочо «Коммунистически къахьегама ударник» яха цIи еннай.

Тоннашца лаьрхIача хьалхарча ах шера плани социалистически декхараши толамца кхоачашдаьд №1737, № 1436 автоколоннаша.

Грозненски, Малгобекски, Назрановски, Гудермесски автотранспортни предприятеша.

Пассажираш дIа-хьа бигара план кхоачашъяьй № 1737 автоколонна, Грозненски, Малгобекски, Назрановски автотранспортни предприятеша.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара йолча социалистически яхьа юкъе а ухаш управлене ерригача предприятешка, организацешка дегIаух производствана хьалха латта коллективаш, дукхагIа хул новатораш.

Цар къахьегамо, цар опыто хьахьокх производства Iалаьмате йоккха торонаш хилар, цу торонех пайда мишта эца беза а.

Шоай социалистически декхараш тIехкхоачаш а деш къахьегаш ба № 11 йолча предприяте А. Е. Белкина, № 13 йолча предприяте В. Н. Корсаева, № 28 йолча предприяте М. Капаева, № 29 йолча предприяте Ш. В. Хасемикова кулгалдеча бригадий водителаш.

ИтталагIча пятилетка чотах къахьегаш ба водителаш Н. К. Карагичев, В. Г. Изергин, С. Д. Батаев, А. А. Нальгиев, Х. Д. Кишаев, кхы дуккха бараш а.

Укх шера шоллагIча квартале социалистически яхье даьхача толамий итогаш еш хьалхара моттиг хьожайир Грозненски автотранспортни предприяте коллектива. Цунна елаэ управлене карара-кара тела цIе байракхи 2600 сом премии. ШоллагIа моттиг Назрановски автотранспортни предприяте коллективо яьккхар.

Цунца цхьана дукха кхоачамбоацараш а да управлене предприятей балха юкъе. Масала, В. И. Скулов директор волча автокомбината коллективо тоннашцеи тонно-километрашцеи лаьрхIача хьалхарча ах шера социалистически декхараш кхоачашдаьдац. Иштта, пассажиро-километрех лаьрхIача социалистически декхараш кхоачашдаьдац № 1572 автоколонна коллективо а.

Цхьашайолча коллективаша автоперевозкай план кхоачаш ца яр бахьан долаш пассажиро-километрашца лаьрхIача плани социалистически декхараш 98,1 процент мара кхоачашдаьдац. ПланагIа е езаш йисай 9283,5 эзар пассажиро-километр, хIаьта социалистически декхарашка диллача — 10413,5 эзар пассажиро-километр.

ХIана кхоачашъяьяц керттерча хьокхамех йола план?

1974 шера хьайийлай 9 автобусни маршрут, царех цаI пригородни, 5 городашта юкъе, 3 юрташка я.

Транспортни управлене маршрутни сета чуйоагIа 47 городера, 108 пригородни, 119 городашта юкъера маршруташ. Цар дIоахал юкъера лаьрхIача 15857 километр я. Цу маршрутех болх бе безаш яр 383 автобус. ХIаьта, хIара дийнахьа болх беш хиннараш 311 автобус мара хиннаяц. Иштта маршрутни сеть дегIаена яле а, цу маршрутех лела автобусаш кIезигъеннай, цунга хьежжа лохъеннай пассажирашта гIулакх дара культура а.

Препешка къамаьл даьча Грозненски пассажирски № 1 йолча АТП водителий бригадира нов. Скрынника дийцар, гуйран а Iай а болх бара хIанззе а кийчо е йолае езаш хиларах. Коллектива карагIдаьнначох дийцачул тIехьагIа цо белгалдаьхар автопарка саггота машинаш юла моттиг эшилга.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча назрановски автотранспортни предприяте директора нов. Зурабова дийцар пассажираш дIа-хьа бигара ах шера план предприяте коллективо 101 процент кхоачашъяь хиларах. Предприяте дукха ба аьлар цо, социалистически яхье доккхий толамаш доахаш хьабоагIа водителаш. Царех ба Дж. Оздоев, С. Эгиев, Б. Могушков, иштта кхыбараш а. Предприяте къахьегаш барех 83 саг коммунистически къахьегама ударникаш ба, 62 водитель из сийлен цIи яккхара тIатеIIа къовсам лоаттабеш ва.

Препешка къамаьлаш дир Грозненски № 3 йолча АТП начальника нов. Кадырова, № 1436 АТК начальника заместитела нов. Азамова, иштта кхычар а.

Актива собрани чакхйоалаш гулбеннараша тIайийцар вай республике берригача транспортникашка даь Кхайкарал. Цу тIа цо беррига а транспортникаш тIахьех 1974 шу кердача къахьегама толамашца белгалдаккха, шера план 28 декабре, тIайийца социалистически декхараш лаьрхIачул цхьа ди хьалха кхоачашде, пассажираш дIа-хьа бигара шера план 29 декабре кхоачашъе.

Л. АУШЕВА.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ ХIАРАНЕ

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп луш ийслагIча пятилетка диъллагIча, къоастамбеча шера шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара оарцагIбаьннаб тха совхоза кхаш леладераш.

ХIанз гуракьа йийна культураш чуэцаш ба совхоза механизатораш. Шоай балха нормаш кхоачаш ца еш цхьа комбайнери шофери вац. Къаьстта дика къахьег комбайнераша Хадиев Януъа, Дажикаев Мовладе. Саиев Мусас, комбайнашкара хьатта ялат дIакхухьача, гурахьа йийна культураш чуэца совхоза новкъостал де баьхкача «Чечингстройтранс» объединенера шофераша Пузин Николая, Солодовников Юре, кхычар.

Цар хьинаре беча балхо торо хилийтай хIанззе а пачхьалхен амбарашка эзар тонн совгIа ялат чутасса.

Ялат чуйица доаллаше а чах мукъадоах кхаш. ХIанзле 1700 гектара тIара ялат чуденад боахама механизатораша, хIаьта цунах 1400 гектар лаьтта чах мукъадаккха а кхоабаьб уж.

Кхашкара ча дIадоаккхаше аха доладу лаьтта. ХIанзле 1100 гектар совгIа лаьтта аьхад. Аьхачул тIехьагIа цамца а доаккхаш, минеральни удобренеш а йохкаш юха а гурахьа юв культураш дIае кийчду из.

Дика хьийкъаб укх шера мукх, горох. Мукх план 16,5 центнер йолча 19,5 центнер чуийцаб гектара тIара, хIаьта горох — планал 2,2-эза дукхагIа. Во хьийкъадац кIа а.

Укх шера пачхьалкхенна 1900 тонн ялат дIадала торо хулийтаргья цу гIулакхо. ХIаьта планагIа дIадала дезар 1800 тонн мара дац.

Ялат чуэцаш, доакъар Iалашдеш, лаьтта оахаш боаххача цаьха балхацара моральнии матеральнии безам совбаккхара лаьрхIа мероприятеш вIаштIехьъяьхай. Ялат чуэцаш боахкача комбайнераштa, царгара хьатта ялат дIакхухьача шофераштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле яьккхачарна хIара дийнахьа еча итогех карара-кара лу ЦIе вымпели итт-итт соми лу, хIаьта шоллагIа моттиг яьккхараштa — пхиппа сом. Цу тайпара ахчан премеш тел лаьтта оахаш, доакъар Iалашдеш боахкараштa юкъе яьржача яхье хьалхарен шоллагIен моттигаш яьхача наха а.

Укх шера планагIа 939 тонн йол Iалашъе езаш хиннача хIанзле 1000 тонн Iалашъяьй оаха, цунах 700 тонн дика люцерна йол я.

Шин шера тоъаргйолаш укх шера ши эзар тонн йол Iалашъе дош леннад совхозе доакъар Iалашдеш боахкача къахьегамхоша.

Доакъар кийчдеча хьинаре къахьегаш белгалбаьннаб механизатораш Музыкаев Iийса, Хажмурзаев Жарман, Хамидов Рамзан, аьда аргIаш деш бараш Лалиев Хизар, Болатханов Хьусен.

И. ЮСУПОВ,
Надтеречни района «Верхне-Наурский» совхоза паркома секретарь.

БОЛХ ЦА БЕЧО ЯА ЯГIАЦ

Миллионаш болча советски наха дог гIоадаьнна къахьег предприятешка, гIишлош еча, колхозашка, совхозашка. Цар дика кхетаду общество а хIаьта иштта хIара сага вахар а тоадалар массане а къаьст-къаьстача хIаране а дог цIена, хьанала къахьегарах тийша долга.

Цхьабакъда, цхьабола нах, шоашта болх булургболлашехь а обществана пайдане къахьегара юстара бувл, наха лаьр дуаш жуккаргаш санна баха гIерт.

Уж иштта бахар, массаза а яхар санна, малараш меларца, моральни талхарца, социалистически вахара бокъонаш телхаярца дувзаденна хул. Къа ца хьегаш лелараша зуламе гIулакхаш ду, зулам дара юкъеувз ккуш боагIа кагийнах. Цулухьа зуламаш делга дIадаккхара гIулакхаш деча боккха лоархIам болаш ба обществана дукхьалара уж хIамаш доаккхача нахаца къовсам лоаттабар, цу тайпара нах массанена а голма хургбола хьал оттадар.

«Офицеров Владимир Александрович бехке а лоархIалва РСФСР УК 209-1 статьян I дакъах чуволла цхьа шу суд а йолла», — аьнна да Старопромысловски района халкъа суда приговор.

Из нийса а хеташ леткъавац Офицеров, цулухьа чIоагIденнад приговор. «Цхьаккха хIама деш аз судагара. Суд текха ваьлча болх бергба аз, — аьлар цо судо шийна тIеххьара дош делча. Цунна суд яьй болх ца беш лелараx, болх бинза баргбоацаш хиларах йола райисполкома решени кхоачаш ца ярах.

МалагIа никъ бе Офицеров суда хьалхашка оттаваьр? 1971 шу чакхдоалаш Советски Эскаре гIулакх даь ваьнна цIавера из. 1972 шера март беттага кхаччалца балха воацаш цIагIа хилар. ТIаккха завод еча балха эттар. Кхаь бетта цига болх а баь, балха тIара расчет а ца еш, шийн документаш новкъостага а дита, цIаверя. ЦIагIарбараша кхоабаш ваьхар, каст-каста мала а молаш балха отта уйла а йоацаш.

ЦIагIарчар балха оттилга хьоадича, паспорт дац сога, из ца хилча балха отта йиш яц, оалар. Иштта чIоагIдора цо ше наха даьчох вакхаш вахилга.

1973 шера февраль бетта чургIа гIулакхий райотдело тIавийхар из, наьха чотах ваха йиш йоацилга а 15 ди далалехь балха отта везилга а дIахайтар цунга. Паспорт делар цунна. Бахьа, хIаьта а балха оттанзар из. Наиаси йишаси кхоабар, хIаьта мала хIама эца ахча шийн новкъосташа цхьана хьалохар цо.

Хьаьнала къахьегаш ваха ца тьга Офицеров, 1973 шера май бетта, цунах йолча милицегарча материалашка а хьежа, «Грознефть» объединене Старогрозненски автотранспортни конторе балха хьожавеш решени йир райисполкомо, цигара а, цхьан бетта совгIа болх а баь, хьаваьлар. ХIара денна цIагIара аравоалар из, балха вода са аьле, тIаккха шийн новкъостех дIа а кхийтте, ди дIахьорд, каст-каста чувоагIар, менна а волаш. Гучадаьлар цо леладер. ЦIагIарчар деча дехарех, беча хьехамах хIама хилацар — балха оттацар.

1973 шера сентябрь бетта цун наьнагара Л. Е. Офицероваьйгара кадаш яздаь письмо дера. «ГIулакх иштта дIахо дахьа йиш яц. Хьем боацаш цхьа хIама де». Иштта яздаьдар письмо чакхдоалаш.

В. А. Офицеров угеловни бехктокхаме эзар.

Офицеров иштта харцахьа ца валийтара де йиш мел яр даьдарий? Даьдацар.

Тунеядстваца лоаттабеча къовсамах долча законагIа администрации общественни организацешн декхарийла я шоаш йолча вайтача, къахьега ца тугача сага болх ле, цунна кхетам бала, из коллективе чIоагIвергвола гIулакхаш де. ХIаьта Офицеров хьожаваь хиннача администраце кхоачам бир из духхьала балха дIаэцарах, цунна кхетам баланзар, из балха ца воагIаш хIана лел хьажанзар.

АТК директора райисполкомен чурча гIулакхий райотделеп дахкийтача письмош тIа хоам бора: «...Офицерова гIулакх къоастаде йиш яц, хIана аьлча из балха хьаахаш. Офицеров балха хьавеча, цуи гIулакх къоастадергда. 1973 шера 11 июле дена балха ахац В. А. Офицеров. Фу бахьан долаш балха ца воагIаш Iа ховш дац». «...Балха хьавеча»... Тамаш я-кх тунеядец балха хьавоагIе. Болх бе безам боаца саг ма вий тунеядец-м.'

1973 шу кхоачалуш Офицерова дош дийцар судо. ХIаьта 1974 шера январь бетта АТК директора суд вьча Офицерова приговора кони дIадийхар. Директора письмо тIа аьннадар: «Приговор эш ца балхара дIаваккхара».

Письмо тIа гIалат дайна хила а нег. Офицеров балхара дIаваккхара меттел, коллективе дуацараи обществана пайдане къахьега ца тугача нахаца лоаттабеча къовсамах дола закон администраце кхоачашдертдола гIулакхаш тIаэцаран дIадийха хила доагIар приговор.

Шоай борех даьн наьнев ца доагIIаш дог лазарон къакетарон бераш харцахьа а къахьегаргдоацача а доах. Иштта хьахул обществана хийра а эхь дайна вахар деза а саг.

1951 шера вань В. Т. Таймурзаев 1973 шера октябрь бетта тIахьийхар Ачхой-Мартановски района чурча гIулакхий отдела начальника. Официально дIахайтар цунга къа ца хьегаш ваха йиш йоацилга а 15 ди далалехь балха отта везилга а.

Таймурзаев балха ваханзар. Шийга аьннар башха теркал а данзар.

1973 шера декабрь бетта райисполкомо решени йир Таймурзаев «Самашкинский» совхозе балха хьожавеш. Из решени а кхоачашъе тиганзар цо. Таймурзаев уголовни бехктокхаме эзар. «Паспорт дацар сога, Наурe милице дIадаьккхадар, цу хана саг йоалаьяр аз, хIаьта из «Орджоникидзевский» совхозе болх беш яр, цига балха ваха веннавар со», яхаш бахьанаш доахар цо. Бокъалдар аьлча, цхьаннахьа а къахьега безам бацар цун. Юххьанца наьаси шийла зIамагIболча йижарашеи кховбаш, тIаккха сесага кхоабаш ваьхар.

Наьаси зIамагIболча йижарашеи суде бакъдир шийга дехар деиеше а Ваха балха ваха ца тугаш хилар. ХIаьта а уж гIийртар Вахех къахетам баьтта. Из дулхах - цIех хилаpо, цунах къахьетаро дицдолийтар царна Таймурзаева лаьцар кхераме а во а никъ хилар.

Райисполкома решени кхоачаш ца ярах бехке а веш, Ачхой-Мартановски района халкъа судо набахта чувалла цхьа шу техар цунна.

Наьха хьакъах вахар маларцеи телха гIулакхаш леладарцеи дувзаденна да.

РСФСР саг йоалаярах-маьре ахарахи дезалахи долча законо дан нанеи декхарийла ду шоай берашта коммунистически кхетам бала, уж унахцIена хьалкхедара, Iалашдара, обществана пайдане хургбола болх бе уж кийчдара йоакхо е.

Тунеядсташта кхоачашде магац уж гIулакхаш, цар духхьала шоай мара кхыча хIаман уйла яц.

1973 шера май бетта Урус-Мартановски райисполкомо балха хьожавеш яь решени кхоачаш ца ярах суд йир балхах уваш лелача 1928 шера ваьча Ш. Магомадовна. Дуккха ха яьккхай цо болх ца беш, молаш лелаш, хьалха шийн хиннача сесага Д. Чапаевайна бераш кхаба алименташ дIатийннаяц. Л. Магомадова а йоалаяь цунца ваьхав. Шийна даь кхо бер дола из цамогаш хинна больнице Iойижача, 20 шу мара доаца Т. йоалайир. Из йоалайир тунеядец хиларах Ш. Магомадовна суд яле массехк да хьалха.

Суде ше ма вара хьавийцар Ш. Магомадов цуи хиннача нехаша — цхьаннахьа а болх ца беш, берий, дезала йоакхо йоацаш, молаш из лийна хилар.

Дезало дийхача, ше леладер магийтаргдоацилга милице дIахайтана, райисполкомо балха отта декхарийла веш решени йича ше лаьца хари никъ бита тиганзар Ш. Магомадова.

Ш. Магомадов фу деш ва ховш хиннаяц Алхазуровски юрта Совета. Хайнадац цо обществана зенне дола гIулакхаш леладелга.

ХIаьта къахьегамхой депутатий моттигера Советаш декхарийла я обществана пайдане болча балхах къехкаш лела нах гучабаха, уж балха уттабе, тунеядцаш доврrбоаца хьал оттаде.

Советски Конституце болх бе декхарийла ву хIара къахьега могаргдола саг, къахьегар сийлен гIулакх а лерхI.

ХIанз а нийслу обществана пайдане болх ца беш наха даьчох баха гIертараш: шоай боахам щербергбола гIулакхаш, спекуляци ю, шоай доалахьарча машинех пайда ийбу, доаIачул совгIа лаьттащ леладу. Цу нахаца къовсам лоаттабе декхарийла я пачхьалкхени общественнии организацеш, судебно-следственни органаш, еррига общественность.

Къа ца хьегаш лелараш гучабаха, балха хьежабе беза, цу наха юкъе кхетама болх бара бола предприятейи общественнии организацейи кулгалхой бехктокхам лакхбе беза.

Тунеядцашца лоаттабу къовсам массане а хIаране а гIулакх а хинна дIаотта деза.

С. ДЖУМАЛАЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР прокурора заместитель.

Кагирхой общежити, берий комбинат, массехк наха чубаха цIа — из деррига а эксплуатаце дIачуденнад хIанз а республика карта тIа йоацача цементникий кердача поселке.

— Уж гIирсаш тха гIишлонхой кулгашца хьалдаь да, — яхаш дувц гIишлошъеча участка начальника Дидигов Юсупа. — ХIанз хьалдеш цхьаькха а нах чубаха цIа да. Хьалъе лерхIаш я 140 моттиг йола шоллагIа берий комбинат. Хьалъеш я цементни завода шоллагIа аргIа. Цига балха беагIаргболча болхлой берашта лаьрхIа я из комбинат.

Керда городок хьалъеча тхона байзар дикагIбола гIишлонхой. Уж ба штукатураш, маляраш Мудаева Заза, Гамаргаева Хутмат, Сулейманова Зипа, Казаева Барет, Нахаева ТIаус, кхы дуккха бараш а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) производствана хьалха латташ бола Н. Мезенцев, А. Затаев, В. Мангаев, З. Мудаева, Х. Гамаргаева, Н. Баева, В. Успанов, З. Сулейманова, Б. Дахаев.

С. ВОРОНИНА текст.
С. Темиргаева сурт.

МАШИННАЬКЪАХОЙ ДЕННА НАКЪАБОЛХАШ

Дикача къахьегама толамашца накъаболх машиннаькъахой шоай цIейна — Ерригсоюзни машиннаькъахочун денна. Хахал дуккха хьалха кхоачашъяьй цар укх шера ворхI бетта план, дикача хьалашка лоаттабу Гудермесера Беслапага кхаччалца бола никъ.

Чурча торонех бизза пайда а эцаш укх шера 75 эзар сом пачхьалкхен рузкъа кходаьд машиннаькъахоша.

Социалистически яхье цIаькха а хьалхара моттиг яьккхай мастера З. Албогачиева кулгалдеча Пхьилекъонгий-Юртарча машиннаькъахоша.

Сийлен доска тIа дIаязбаьб социалистически яхье хьалхле лелаеш бола Б. Бексултанова, С. Умаров, Е. Фоменко, иштта кхыбараш.

ИйслагIча пятилетка диъллагIча къоастамбеча шера план 7 ноябре кхоачашъе аьнна тIайийца декхараш кхоачашдергхиларах тешам лу машиннаькъахоша.

* * *

Укх шера шоллагIча квартала мухь дIа-хьа бахьара план 3,1 процент, поездах пайда эцар 1,9 процент, мехкдаьтта чудоттара цистернаш кийчъяр 4,3 процент, вагоний оборот яра 4,8 процент, къахьегама овсарле лакхъяр 2,8 процент тIехкхоачашъяьй грозненски машиннаькъахоша.

Укх деношка Грозненски машиннаькъа отделене кулгалхошеи райпрофсоюза президиумои социалистически яхье баьннача болхлошта карагIдаьннараштa итогаш а яь дуккхача машиннаькъахошта «Профессех дикагIвар» яха сийлен цIераш елар.

Царех ба Карабулак станце дежурни Л. М. Кортикова, Терек станце дежурни М. А. Шаповалова, диспетчер В. П. Демьянов, машиниста гIонча С. Илесов, автопогрузчика водитель Ш. Тасуев, Назрань станце дежурный Ш. Албогачиев, иштта кхы дуккхабараш а.

* * *

Дукха сийлен гIулакхаш карагIдаьннад грозненски депо локомотивни бригадай коллективашта. Тепловозий машинисташеи цар гIончашеи халкъ боахама мухь дIа-хьа бахьара йола ах шера план 102,3 процент кхоачашъяьй. Ер шу доладелча гIоне дIайигай беза мухь тIабола 386 состав, кходаьд 148 тонн дизельни довгор. Еррига а поездаш графикагIа дIакхаьчай кхача еззача.

Парте боацача шоай новкъосташта масал луш хьабоагIа коммунисташ Лепешков Георгий, Сугаипов Авалу, Шмаргунов Александр, иштта кхыбараш а.

Г. АНОХОВ.

СОВЕТСКИ ДЕМОКРАТЕ КОТАЛО

(Йистедоалар. Долалур 1-ча агIо тIа).

Къамий Совето цхьа барт а болаш чIоагIъю сессе ден повесткеи дешашка хьажара порядоки.

35 саг юкъе а волаш Къамий Совета мандатни комисси хорж депутаташа. Комиссе председателалла хорж депутат **Э. А. Шеварнадзе** (Грузински ССР).

Цу тIехь чаккхъаьлар СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета хьалхара заседани.

* * *

15 сахьат даьлча палатий заседаней зале хьайниллар Къамий Совета шоллагIа сесси. Председателал дир палата председатела **В. П. Рубена.**

Къамий Совето ладийгIар нийссазлагIа гулъяьча СССР Лаккхехьарча Совете хержача депутатий полночешка хьажарах мандатни комиссе председатела Э. А. Шеварнадзе яьча доклада га.

Берригаш вай палате хержараш 750 депутат ва, аьлар цо. Къамий Совете хержаб 57 къаман викалаш. ХIаьта СССР Лаккхехьарча Совете Союза Совета къамий состав а лоархIаш, 61 къамах бола депутаташ хержаб. Уж берригаш а цаI долча советски халкъа — наьха кердача исторически общноста викалаш ба.

Депутаташта юкъе йоагIаш йола моттиг лоац сий долча болхлой класса викалаша — уж 238 саг ва. Къамий Совета юкъе ва 150 колхозхо. Къамий Совета юкъеболхача болхлошеи колхозхошеи цхьана берригача депутатех 51,7 процент лоац, вешта аьлча палата ахаел дукхагIа ба уж. Къамий Совете хержа ба советски интеллигенце бовзаш бола викалаш а.

Палате хержай 241 кхалсаг, е берригача депутатех 32,1 процент.

Палата составо хьахьокх коммунистийи парте боацарийи блока барт цаI хилар. 534 депутат ва КПСС члени членалла кандидати волаш, 216 депутат — парте воацаш, царех 89 саг — ВЛКСМ член.

Конституце 50 статьяс маьккара мандатни комисси хьежар Къамий Совете хержача дIара депутата полномочешка.

Цо белгалдаьккхар, берригача хоржамий округашка гIолла Къамий Совете депутаташ хоржилга СССР Конституцеи СССР Лаккхехьарча Совете хоржамаш дарь йолча Положенеи нийса а доагIаш дIадихьа хилар.

Цунца дувзаденна мандатни комиссе предложени елар Къамий Совете хержача берригача а 750 депутата полномочеш могаярах.

Мандатни комиссе докладах соцам тIаьи:

«Мандатни комиссе доклада га ла а дийгIа, Къамий Совето соцам бу:

СССР Конституце ларда тIа, мандатни комиссе хьалхашка ярга хьежжа, могаяь лоархIийла 1974 шера 16 июне ерригача хоржамий округашка гIолла Къамий Совете хоржача 750 депутата полномочеш.

Цул тIехьагIа дийцар ден повестка аргIанара дош — СССР Лаккхехьарча Совета Къамий Совета массазара комиссеш вIашагIйохкарах. Хержа комиссеш:

35 саг юкъевоагIа законодательни предложеней комисси. Председатель — **И. Г. Кэбин.**

45 саг юкъевоагIа планово-бюджетни. Председатель — **Н. И. Маслеников.**

35 саг юкъевоагIа кхыча мехкашцарча гIулакхех йола комисси. Председатель — **Б. Н. Пономарев.**

35 саг юкъевоагIа кагирхой гIулакхех йола комисси. Председатель — **А. Аскаров.**

35 саг юкъевоагIа промышленностах йола комисси. Председатель — **К. К. Кайрис.**

35 саг юкъевоагIа транспортаха бувзамахи йола комисси. Председатель — **Г. А. Мартиросян.**

35 саг юкъевоагIа гIишлош ярахи гIишлой материалий промышленностахи йола комисси. Председатель — **А. М. Калашников.**

35 саг юкъевоагIа юрта боахамах йола комисси. Председатель — **В. А. Карлов.**

35 саг юкъевоагIа халкъа эшача товарех йола комисси. Председатель — **А. А. Смирнов.**

35 саг юкъевоагIа унахцIеннонахи социальни Iалашонахи йола комисси. Председатель — **В. Д. Тимаков.**

35 саг юкъевоагIа халкъа образованех, Iилмах, культурах йола комисси. Председатель — **П. Н. Федосеев.**

35 саг юкъевоагIа торговлех, бытовой гIулакхаш дарах, коммунальни боахамах йола комисси. Председатель — **Т. Н. Осетров.**

35 саг юкъевоагIа Iалам лорадарах йола комисси. Председатель — **Д. М. Гридасов.**

Кхелха СССР Лаккхехьарча Совета депутат, Социалистически Къахьегама Турпал, СССР Госплана председатела хьалхара заместитель В. М. Рябиков дагавеха цун сий деш гIайттар депутаташи хьаьшийи.

Цу тIехь чаккхъаьлар Къамий Совета шоллагIа заседани.

СОЮЗА СОВЕТЕ

Дийнахьа 12 сахьат даьлча Кремлерча СССР Лаккхехьарча Совета заседаней палатай зале хьайниллар Союза Совета заседани.

ЧIоагIа тIоараш детташ тIаэц гулбеннараша новкъостий **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев.**

Старейшинай Совето тIадилларца депутата Н. Г. Баевра предложени елар кердача созыва СССР Лаккхехьарча Совета хьалхара сесси хьаелла къаьнарча депутатех цаI волча **П. П. Лобановна** дош лулла аьнна.

Цо белгалдаьккхар, КПСС XXIV съезда исторически решенеш, нийсалгIча пятилетка плана заданеш толамца кхоачашъяра чIоагIа хьинар айденна советски нах къахьегаш болга. СССР берригача харжархошкеи гражданашкеи КПСС Центральни Комитета даьча Кхайкарал тIа, Москверча Бауманскй хоржама округа харжархошта хьалхашка КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьла тIа, хоржамаш хилалехьа хьалха Коммунистически партеи Советски пачхьалкхени кхыча кулгалхоша даьча къамаьлаш тIа итогаш яьй укх тIеххьарча шерашка вайна карагIдаьнначун. Уж нокхий итогаш я. Цар курал яйт хIара советски сагах.

Вайна карагI мел даьннар, чурчеи арахьарчеи политика даькъера дерригa толамаш — из советски халкъо ше кхо ца деш къахьегарах, парте беча боккхача балхах хьахиннар, из да КПСС Центральни Комитета, цун Политбюрос, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева массе оагIорахьарей дикача гIулакхашта тIаберзабаьи баьча балхах хьахиннар.

Советски наха дег тIара къоабалъю Коммунистически партеи Советски пачхьалкхени чуреи арахьареи политика. Шоай хьинарерча къахьегамца цар хьагойт коммунизма идеалаш кхоачашъяра тIехьа дIахо а шоаш ца кхобеш къовсам лоаттабе уж кийча хилар.

П. П. Лобанова хьакхайкаду нийсазлагIа гулъяьча СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совета хьалхара сесси хьайниллалга.

Дош лу депутата **И. В. Капитоновна.** Старейшинай Совето тIадилларца цо предложени лу Союза Совета председателалла **А. П. Шитиков** — Иркутски хоржама округагара депутат юха харжара. Из предложени тIаэц массава а раьза волаш.

А. П. Шитикова президиуме хьал а ваьле дIалоац палата председатела моттиг. Цо дег тIара баркал оал депутаташта Союза Совета председателалла ше харжарах. Аз сайна мел могар дергда, шун тешам боца бара, йоах депутата.

Массава а раьза волаш хорж палата председатела заместителаш: Украински ССР Iилмай Академе президент **Б. Е. Патон,** Белорусски ССР Новогрудски района Жданова цIерагIча колхоза хьаккарч лелаер **А. Л. Давидчик,** Азербайджана КП ЦК хьалхара секретарь **Г. А. Алиев,** Средне-Азиатски машиннаькъа Мары яхача станце депо тепловоза машинист **А. Джумаев.**

Белгалъю Союза Советеи Къамий Советеи заседанеш къаьстаи цхьанеи дIаяхьара ханаш.

Цул тIехьагIа массава а раьза волаш чIоагIъю сессе ден повестка:

1. Союза Совета мандатни комиссе харжар.
2. Союза Совета массазара комиссеш вIашагIйохкарах.
3. СССР Лаккхехьарча Совета Президиум харжар.
4. СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдарах.
5. СССР правительство — СССР Министрий Совет вIашагIйоллар.
6. СССР Генеральни прокурор хьожавар.

Палата массава а раьза волаш чIоагIъю ден повесткеи дешаш къовстадара порядоки.

35 саг юкъевоагIа Союза Совета мандатни комисси хорж депутаташа. Комиссе председателалла хорж депутат **В. К. Месяц** (Казахски ССР).

Цу тIехь чаккхйоал СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совета хьалхара заседани.

* * *

17 сахьат даьлча Кремле СССР Лаккхехьарча Совета палатай заседаней зале хьайниллар Союза Совета шоллагIа заседани. Председателал деш цар палата председатель **А. П. Шитиков.**

Союза Совето ладийгIар нийсазлагIа гулъяьча СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совете хержача депутатий полномочеш тахкарах хьахинначох мандатни комиссе председатела депутата **В. К. Месяца** яьча доклада га.

СССР Лаккхехьарча Совете даьча хоржамий итогаша хьахьекхар Коммунистически партеи Советски правительствай чуреи арахьареи политика а Центральни Комитета, цун Политбюрос, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева массе оагIорахьара беш бола беркате болх а советски наха чIоагIа хьаллоацаш хилар.

Мандатни комиссе белгалдаьккхар, массе хоржамий округашка хиина хоржамаш СССР Конституцеи СССР Лаккхехьарча Совете хоржамаш дара йолча Положенецеи нийса а доагIаш дIадихьалга. Белгалбаьхача берригача кандидаташта тIехь эшшача боарамал дукхагIа кхадж а тессаб, уж депутаташ а хержаб.

Мандатни комиссе, йоах доклада тIа, чIоагIа дегаш гIоздаларца белгалдоаккх, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Леонид Ильич Брежнев, Политбюро членаши членалла кандидаташи, КПСС секретараш массава а раьза волаш пачхьалкхеи Iаьдала лаккхерча органе хержа хилар.

Берригa а Союза Совете 260 саг болхло ва е палата составах 33,9 процент, 121 колхозхо, е 15,8 процент. Цу тайпара, палата составах ахаш — уж болхлойи колхозхойи — вай общества материальни рузкъа шоай кулгашца хьадеш бола къахьегама нах.

Союза Совете КПСС 562 членин членалла кандидати, 205 парте воцари ва. Депутатий образоване боарам укх тайпара ба: 417 депутат, е 54,4 процент, лаккхери чаккхъяккханза лаккхери образовани йолаш ва, 345 депутат, е 45 процент — юкъерен чаккхъяккхана юкъерен образовани йолаш.

Союза Совете хержаб 41 къамах бола депутаташ.

В. К. Месяца хоам бир, нийсазлагIа гулъяьча СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совета депутатий состав дикка къоньеннилга, 407 саг, е 53,1 процент бараш, чаккхъяьннача созыва СССР Лаккхехьарча Совета депутаташ хиланза ба.

Мандатни комиссе докладах тIайийцар ер соцам:

«Мандатни комиссе доклада га ла а дийгIа, Союза Совето соцам бу:

СССР Конституце 50 статья ларда тIа, мандатни комиссе хьалхашка ярга хьежжа, могаяь лоархIийла ерригача хоржамий округашка гIолла 1974 шера 16 июне хержача Союза Совета 767 депутата полномочеш.

Цул тIехьагIа депутаташа дийцар ден повестка аргIанара дош — СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совета массазара комиссеш вIашагIйохкар. Хержар ер комиссеш:

35 саг юкъевоагIа законодательни предложеней комисси. Председатель — **И. В. Капитонов.**

45 саг юкъевоагIа планово-бюджетни. Председатель — **Г. И. Ващенко.**

35 саг юкъевоагIа кхыча мехкашцарча гIулакхех йола комисси. Председатель — **М. А. Суслов.**

35 юкъевоагIа кагирхой гIулакхех йола комисси. Председатель — **М. С. Горбачев.**

35 саг юкъевоагIа промышленностах йола комисси. Председатель — **Я. П. Рябов.**

35 саг юкъевоагIа транспортахи бувзамахи йола комисси. Председатель — **И. Е. Клименко.**

35 саг юкъевоагIа гIишлош ярахи гIишлой материалий промышленностахи йола комисси. Председатель — **В. П. Ломакин.**

35 саг юкъевоагIа юрта боахамах йола комисси. Председатель — **В. М. Кавун.**

35 саг юкъевоагIа халкъа эшача товарех йола комисси, Председатель — **В. П. Орлов.**

35 саг юкъевоагIа унахцIеннонахи социальни Iалашонахи йола комисси. Председатель — **И. Н. Блохин.**

35 саг юкъевоагIа халкъа образованех, Iилмах, культурах йола комисси. Председатель — **А. Э. Восс.**

35 саг юкъевоагIа торговлех, бытовой гIулакхаш дарах, коммунальни боахамах йола комисси. Председатель — **В. Б. Коноплев.**

35 саг юкъевоагIа Iалам лорадарах йола комисси. Председатель — **А. В. Георгиев.**

Цу тIехь чаккхъаьлар Союза Совета шоллагIа заседани.

(ТАСС).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Социалистически Румыне хIара шера керда ирригационни сооруженеш эксплуатацена юкъехьу. 1975 шерага хий дехка лаьтта кхо миллион гектарага дIакхоачаргда.

СУРТА ТIА: Тротуш яхача хих хьахинна искусственни водохранилище. Промышленни наха мелачеи хица Iалашъю цо гонахьа яда районаш. Укхаза хьалъяьча плотина лакхал 80 метр я, йоахал — 530 метр.

Аджерпресс—ТАСС сурт.

СССР—АНГЛИ:
ТОРГОВЛЕ ПЕРСПЕКТИВАШ

— Из я а я рекорд — 21 миллион фунт стерлинг! Укх тIеххьарча шерашка цхьанна а английски фирмас Советски Союзаца цу маьхе контракт яьц.

Оаха къамаьл ду Лондонерча Истборн террасе уллача «Констракторс Джон Браун» яхача компане штаб-квартире. Цун цхьан директоро Фрэнк Корнас дувц рекордни сделкех.

— Тха специалистий проектагIа хьалъю завод дунен тIа эггара кердагIчарех хургья. Шера 200 эзар тонн чIоагIа кхьти йола полиэтилен арахецаргья цо. Из цифра Iалаьмате йоккха я... Цхьабакъда, керттердар фуд аьлча, из ла контракт компенсационни ларда тIа оттаяр, вешта аьлча проектахи оборудованеехи боагIаш бола мах кийча продукциларца дIалу. Тхона хетаргахьа из фирмана а советски заказчикашта а гIойле йолаш да.

Компенсационни ларда тIа контракташ уттаелга СССР-о хьалха деш дац, белггала аьлча, цу тайпара контракташ яьй американски фирмашца а, хIаьта английски бизнесменашца эггара хьалха ду из. Цхьа бахьан доцаш дац советски организацешца чIоагIа бувзамаш леладеш хьайоагIача «Констракторс Джон Браун» санна йолча фирмаца из контракт оттаяр.

Господина Корна мааллара, 15 шу да из фирма «советски департамента» керте латта, цу юкъа цхьа шу дIадахадац «Констракторс Джон Брауна» СССР-а лаьрхIа моллагIа даь а цхьа заказ кхоачащ ца деш.

— Советски рынок, — тхона хетачох, — эггара тешаменарехи перспективничарехи цаI я, хIаьта тхо доккхал деш а да московски партнераашта хьалхашка оаха тхоай сий даккхарах.

Советски рынках, Советски Союзацара торговли дегIайоалаярах хIанз кIезига дувца I Англе. Цунна дола бахьан — вайна юкъера торговн гIулакхаш тоадалар да. Англи массаза а хиннай СССР-а традиционни партнер. 1971 шера Лондона яь доттагIленца йоаца йовзаш йола акци леррагIа уж контакташ дегIайоалаяраца Iаткъаш йисанзар. Шейоаяь позицеш юхаметтаоттае гIерт хIанз английски бизнес, хIаьта дукха ха йоаццаш кепатехача даннешка хьежача, из процесс толаме чаккхйоалаш а я. Кхетадеш махиллара, ерригача торонех хIанз а гаьнна пайда нийцабац. Торговле лейбористски министра Питер Шора хетачох, «Англеней СССР-ан юкъера экономически бувзамаш дегIадоаладара керда ха хьатIаэттай». ДIадахача шера советско-английски товарооборот дикка лакх я енна 715 миллион сомал дукхагIа хилар. Цу юкъа 80 миллион фунт стерлинг маьха массехк лоархIаме контракт яьй.

Со вахача цIен коа англичски «Триумф», малхбузенгермански «Фольксваген» яхача машинашта уллув латт сигаз бесара «Москвич» а. Цун да, са лоалахо, машина чIоагIа раьза ва — из тешаме а экономични а я. ДIадахача шера Англега ехкай 10 эзар «Москвич». ХIаьта дукха ха йоаццаш 5 эзар «Лада» («Жигули») йохка аьнна оттаяьча контракта кулгаш яздаьд.

Кентерча цхьан ферме сона бIаргаяйра вай советски моделашта тара йола трактор. Юхе дIатIавахача радиатора тIа аз Iодийшар «Беларусь» яха дика довзаш дола дош. ДIадахача шера Англе нийцай цу тайпара 800 трактор, хIаьта укх шера эш кхы а 1300 трактор. Англе болх беш я беза мухь дIаккхухьа советски самосвалаш, укхаза тIехь-тIехьагIа дукхагIа хетташ я вай металлорежущи станокаш, сахьаташ, фото а кино а аппаратура, транзисторни приемникаш.

Вай шин мехка юкъерча контакташта юкъе лоархIаме даькъа кхоач Iилмаген техникаген. Дукха ха йоаццаш хиннч Iилма-техническии торгово-экономически вIаши гIулакхаш леладара массазарча межправительственни советско-английски комиссе сесси йолча хана СССР Iилмай Академе вице-президентаца академикаца В. А. Котельниковца аз къамаьл деш цо аьлар: «Укх тIеххьарча шерашка Англеней СССР-ан юкъе Iилма-технически бувзамаш дегIадоаладара даькъе прогресс хиннай. Толаме лархIа йоагIаш ба прибораш, станокаш хьаеча, энергетикеи кIора промышленностеи даькъе вай цхьана бу болх». Кристаллийи макромолекулийи, плазмай физика, коррозе проблемаех дIахо а цхьана болх бар могадир комиссе. Iилмеи техникеи дегIадоаладара тIаерзаь контракташ уттаяро вайна шинна а мехка пайда лургба, торговли шеръяра новкъостал дергда.

Советско-английски контакташ чIоагIъяра чIоагIа лоархIаме хилар дукха ха йоаццаш Лондоне кулгаш яздаь СССР-ан Великобританеней юкъера йIаьххача хана экономически, Iилма-технически, промышленни цхьана гIулакхаш леладарах йола соглашени. Цу тайпара йоккхеи перспективнийи соглашени англо-советски отношеней историчухь эггара хьалха яь я. Цо чулоац промышленни комплексаш хьалъяри йолаш йола предприятеш шеръяри, электронно-вычислительни техника, прибораш хьаеча, текстильни, химически промышленноста, Iаьржача металлурге даькъе цхьана тохкамаш дари мероприятеш чаккхъяхари санна йола проблемаш. Английски хIама леладучеи политически гIозараашта хетачох, тIайнца соглашени советско-английски экономически бувзамаш чIоагIдеча баьккха керда боккха гIа ба. Цо Англеней СССР-ан юкъера торговли чIоагIъяра гIо дергда аьлар кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Дж. Каллагэна. Цо белгалдаьккхар, лейбористски правительство СССР-ца кхы а тешамегIа, беркатегIа дола гIулакхаш леладе лаьрхIа я, аьнна.

Йоаца аьлча, Англеней СССР-ан юкъера экономически бувзамаш дикагIча оагIорахьа хувцалуш латт. НаIахьа санна уж хувцамаш хьахьокхаш йола символаш лаха велча, вай «Ракетех» ала дезаргда. Массехк шу хьалха Лондона города Iаьдалаша лаьрхIар Темза оагIорахьара города даькъе тIарча пассажирашта тIо де. Цу хи тIа гIолла сиха транспорт леларгдола наькъаш дахка аьнна предложени елар эксперташа. Кхетадеш махиллара, цу гIулакха эшар хин кIаларча ткъамашца лела сиха кемаш. Советски «Ракета» эца лаьрхIар. Шийна пайда баргбола хIама карара ца доалийташ вола бизнесмен Герберт Ноболл уж кемаш Тауэр яхача лондонски пристане дIаовттадехь «Ракеташ» эрсий хиш тIа гIолла мишта лел хьожаш массехказза Советски Союзе хилар.

Дукха ха йоаццаш «Ракето» хьалхара рейс яра хетаяь церемони хилар. Тауэр яхача пирсе хьабийхача безача хьаьшашта — Йоккхача Лондона совета членашта, парламентарешта, журналисташта моттигаш таьанзар. Из санна йолча хана кхы а чIоагIагIа тещ хьо английски общественность советско-британски торговли отношенеш дегIайоалаяра тIехьа хиларах. ХIанз уж отношенеш, йоах англичанаша, къаьнача Темза хий тедаш йода «Ракета» санна бIубенна а сиха а дегIаaха еза.

Э. ЧЕПОРОВ,
АПН соб. корр.
Лондон.

ДЖЕКСОН ХУВЦАЛУШ ВАЦ

Дукха ха йоаццаш Пекинера цIавенача американски сенатора Генри Джексона аьлар китайски кулгалхошца цхийтта сахьата къамаьл даьд ше, аьнна.

14 июле «Прессаца вIашагIкхетар» яхача телевизионни программагIа ах сахьат даьккхар цо журналистий хаттарашта жоп телаш. «Нью-Йорк таймс» газета корреспондент Джон Финни духтIаваьлар Советски Союзагара хьадехараш санна дараш сенаторо КНР-гара хьа хIана дехац, аьнна. Цу хаттара доаггIача тайпара жоп а ца луш ше массаза санна ювцаш йоа тезисаш ювца волавелар Джексон. КНР-о оттадьдац шийна а аьттув болаш торговли лелаяра дош, цудухьа цунгара хьадеха а дукха хIама дац, аьлар цо.

Джексона политически позицех цхьан дешаца ала йиш я: антисоветизм. «Вашингтон пост» яхача газета тIа журналиста Том Бредена «шийлача тIема» тIеххьара оаз» аьннад цох. Новкъа дале а, из нийса дац: оаз-м тIехьара яц. США хIанз а низаш да Джексона позици къоабалъеш а из шоай яр санна лоархIаш а: АТФ-КПП профсоюзни кулгалхой, ультра-аьрдехьара организацеш.

Антисоветизм шоай политикана юкъмоттиге оттаяьча маоисташца, кхетадеш махиллара, европейски кхерамзлен. НАТО юхейнтара дешашкара яьнна дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбарга кхаччалца йолча дуккхача проблемай хьакъехьа вIаши дувцар кхетадеш вар Джексон. Китаера цIакхоаччаше а яьча хьалхарча пресс-конференце сихвенна «барт бола дешаш барт ца кхеташ дисачарел дуккха а дуккхагIа дар» аьнна хьакхайкадир цо. Канадски журналиста Джон Берисa «Крисчен сайенс монитор» яхача газета тIа яздора, 1976 шера хоржамаш хинначул тIехьагIа КIайча цIагIа мала хилча бахъахьа хетар аьнна Пекинага хьаттача жоп цаI хургдар Джексон.

Антисоветски платформас вIаши гарга увз маоисташи США-ра аьттехьара низаши. Цар а вокхар а йIаьххача хана лаьрхIа ловзар леладу. Шишу даьлча демократически партегара ший кандидатура президент хила оттае дага ва Джексон. Цул совгIа КIайча цIагIа вагIаш ши срок — 8 шу дакха безам балаш а ва из. Из кампани дIайолаенига къагга гуш да: Джексона шийна могар ду сенате, дIа-юха ух, телевидене къамаьлаш ду, цох хIара дийнахь язду газеташа. Ер да цох дола цхьа масал: 16 июне «Миннеаполис трибюн» яхача газето кепатех сенатора оина интервью. 6 июле из арайоал «Вашингтон пост» тIа. 9 июле «Вестник конгресса» из официально юкъеяхийтар дех сенатора Губерт Хамфре, иштта кхы дIахо а.

Американски общественность советско-американски отношенеш тоаяра тIехьа я, цо хьаллоац кхохкам кIаьдбара политика. ХIаьта Джексона телевизионни экрана тIара хьакхайкаду: «шийла тIом» чаккхбаьннабац».

Джексона влияни чIоагIъялар ца дезача, кхохкам кIаьдбаларан машаран тIехьарча цIи хезача американски деятелий группо 10 июле вIашагIъеллай правительственни йоацеи партийни йоацеи организаци — советско-американски отношенешта йола Американски комитет. Из вIашагIъеллача 38 сага юкъе ва Массачусетски технологически института ректор Джером Визнер, гIорваьнна экономист Джон Кеннет Гэлбрейт, Гарвардски университета профессор Василий Леонтьев, раввин Стэнли Рабинович, «Бэнк оф Америка» президент А. У. Клаузен, цIи хеза киноактер Кирк Дуглас, кхы дуккха бараш а. Комитето лерхIар да кхохкам кIаьдбара политикана гIо дега, ВIашагIкхийттача Штатий дуккха нах из хьалланара оарцагIбоахилга. Кепайоазонна яьча ший хьалхарча заявлене тIа цу комитето советско-американски торговли дегIайоалаяра духьала Джексона яь поправка харцахьа лаьрхIар, Советски Союзацарча торговлецара дискриминаци дIаяккхара тIахьийхар.

«Лос-Анджелес таймсан» кхыча американски газеташтеи яздеча журналиста Клейтон Фритчес укх деношка мукIарал дир: «Дукха ха йоаццаш а кхохкам кIаьдбара йолча оппозице хиина сенатор Джексон дукхагIа болча сенатораша-демократаша хьаллоацаш ва аьнна хеталора. Цхьабакъда, мух хIанз кхыча оагIорахьа хьекха болабеннаб».

Хетаргахьа, хувцамий мух чIоагIбеннилга кхетадича а, хIаьта цо цун президентски амбицеш йохаяр а кхеравелча санна Вашингтона штатагара сенатор ше еннача поправках «компромисс» е йиш я яхаш саг кхетаргвоацар дувца волавеннав. ХIанз Джексона йоах «ерзаш кIезигдара а уж цIендаь дIадахара а тIехьа ва со». Лоацца аьлча, IодоагIача хина духьал гIерташ вац со ала воал из. Джексона хала да цох американски общественность гешае.

Г. ГЕРАСИМОВ,
АПН соб. корр.
Нью-Йорк.

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЯРА

Къахьегама овсарле лакхъяр дукхагIча даькъе Iилман - технически прогресс ярах тийша да. Производстве технически прогресс яра боарам лакхбарах, кердагIйола техникеи дикагIйола технологии производствана юкъеккхаьярах лакхлу къахьегама овсарле. Кердача техникаца производство Iалашъярах хьахулаш я къахьегама овсарле лакхъяра эша лард.

Масала, заводерча цхьоагIча цеха № 8 йолча установкана реконструкци ярах цу установка къахьегама овсарле 12 процент лакхъелар. Из хьахилар цу установке керда колоннаш вIашагIйохкарах, керда пийшкаш хьалъярах, кердагIйола теплообменни аппаратура оттаярах, технологически процессешта автоматизаци ярах. Иштта реконструкци яьй цу цеха атмосферно-вакуумни трубчатканa. Цо торо хилийтар къахьегама овсарле 2 процент лакхъе. Цу установке хийцар барометрически конденсатораш, холодильни конденсаторашта метта оттайир феца шелал луш йола конденсатораш.

ШоллагIча цеха газомотокомпрессорне оттайир фе компрессораш. Цо вIаштIехьдалийтар дукхагIа газ чаккхъяккха, цунца цхьана лакхъелар къахьегама овсарле. ЯлхлагIча цеха фильтропрессаш йIовхала плавленега яхаро дIадаьхар кулгашца деш дола хала балхаш, кIаьта къахьегама овсарле ши процент лакхъелар.

КхоалагIча цехерча № 5 йолча установке каталитически крекинга еза бедал промышленни караерзаяр боккхача лоархIаме гIулакх да. Из деча пайда йийцар катализатор «Цеокарах». Из мероприяти чаккхъяккхарах цу участкера къахьегама овсарле лакхъеннай ши процент.

Завода ялхлагIча цехерча Iанара камерашка парафинах машиндаьтта дIакъоастадара автоматизаци яьй. Цул тIехьагIа Iанара камерашка беш бола болх дуккха аттагIеи аьттув болашагIеи хилар, лакхъелар къахьегама культура, производства эстетика. Заводерча № 22 йолча установке машиндаьтта цIендара йолча процессана автоматизаци ярах цига къахьегаш мел болча болхлой къахьегама овсарле дикка лакхъелар.

Укх тIеххьарча хана дукха балхаш даьд завода ремонтни службана централизаци еш, цо вIаштIехьдалийтар ремонтникий къахьегама овсарле лакхъе, къахьегам вIаштIехьбоаккхилга тоаде.

ХIанз керда оборудовани а оттаеш реконструкци еш латт шоллагIча цехерча № 11—12 йолча установкана, из чаккхъяьнначул тIехьагIа цу установке чакхдаккха йиш хургья сернисти мехкдаьтта, цул совгIа чакхдоаккхаш дола мехкдаьтта дуккха дукхагIа а хургда. Завода проектно - конструкторски бюро проект оттаяьннай сернисти мехкдаьтта чакхдоахаргдолаш № 7—8 йолча установкана реконструкци яра. Цу тайпара проект оттаеш я проектно - конструкторски бюро термически крекинга № 15—16 йолча установкана а.

Завода объекташта реконструкци яра долча балхашта даим тIахьожам лоаттабу завода партийни комитето, массехказза ший заседанешка ладийгIад цох лаьца долча дешашка.

Къахьегама овсарле лакхъяра, бедал, мехкдаьтта продукташ кIезигагIа йойтара, арахецача продукцега дIадодар лохдара боккхача лоархIаме гIулакх да къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхар. НОТ-а планаш производствана юкъекхахьарах боккха пайда боал. Масала, пятилетка хьалхарча кхаь шера къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара чаккхъяьхача мероприятеша ерригa завод хьайийцача къахьегама овсарле лакхийр 2,3 процент.

Завода экономика дIахо дегIайоалаяра, къахьегама овсарле лакхъяра керттерчарех цаI да социалистически яхь шерра йоаржаяр. Яхье баьначa завода болхлоша производствана юкъекхихьай керда техникеи дикагIйола технологи, оборудованена модернизаци а еш цахаддаш лакхъяьй производствени мощносташ.

Г. КОСТЮЧЕНКО,
Грозненски В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода НОТ-а лабораторе начальник.

ЦIи хеза механизатораш ба Урус - Мартановски района «Красноармейский» совхоза кхашка болх бераш. Лаьттанцара болх безабенна дукххача шерашка йоккха опыт Iоаяьча цар шерагара - шерага дика ялат кхеду. Боахаме хьалхалаттарех ва комбайнер Моллаев Башир. Укх деношка горох чуийца баьннаб совхоза механизатораш. Социалистически яхьа итогех хьалхара моттиг яьккхача Б. Моллаевна «Передовик соцсоревнования» яха карара кара тела вымпел еннай.

СУРТА ТIА: Моллаев Башир ший новкъостаца Моллаев Мусайца.

С.-Э. Шахидова сурт.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ГIУЛАКХАШ

Района хьайбаш леладерашта юкъе яьржача социалистически яхьо новкъостал ду хьайбайи лаьттанцара йоала кхыйолеи продукташ дукхагIа яха.

Пятилетка дIьлагIа, къоастаьбу шу хьайбай продуктивность лакхъярца белгалдаккха лаьрхIа къахьегача района хьайбаш леладерашта дика гIулакхаш карагIдувл. Укх шера дIадахача ах шера дулх кийчдара план 114 процент, шура 112 процент, тха 102 процент, фуаш 135 процент кхоачашъяьй. ДIадахача шера цу ханаца нийсдича шура 41 тонн дукхагIа пачхьалкхенга дIаккхачийтай района хьайбаш леладераша.

Хьайбай продуктивность лакхъярца цхьана дукха болх баьб боахамий специалисташа, фермай болхлоша хьайбаш лелабадара. ДIадахача ах шера 243 етт, 60 Iаса дукхагIа хиннад.

Къаьстта хьайбай продукташ йоахилгеи кийчъелгеи алсамдаьккхад укх шера «Красное Знамя» яхача колхозе. Хьайбай продукташ кийчъяра халкъа боахама хьалхарча ах шера план кхоачашъярах, хьалхарча квартале енна хинна КПСС райкомеи райисполкомеи карара кара тела ЦIе байрахх йитай цу колхозага.

Шура дукхагIа яккхаран кийчъяран дика аьттув баьннаб Ленина цIерагIча, «Наурский», «Советская Россия» яхача чхьагIар доаккхача совхозий. Бахача нахагара хьайбай продукташ ийра хьалхарча ах шера план кхоачашъяьй района ерригача станицайи поселковии Советаша.

КаратIдаьннача дикача гIулакхаша дегаш айдаь шоллагIча ах шера хьинар лаьгI ца деш къахьег района хьайбаш леладераша. Продукташ дукхагIа яхара хьайбаш леладерашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт Ленина цIерагIча колхоза доярка Дадаева Липа. ДIабахача ялх беттa юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара 2093 килограмм шура яьккхай цо. ДIадахача шера цу ханаца нийсдича 505 килограмм дукхагIа хул иa. Цун новкъоста Масаева Губане соахка ах шера яьккхачул 418 килограмм дукхагIа яьккхай шура. Иштта бIубенна къахьегаш я «Терский» совхоза доярка Париева Сацита, «Красное Знамя» яхача колхоза доярка Имадаева Касыхат, кхыбараш.

Района хьайбаш леладеча коллективашта юкъе хьалха латташ хьайоагIа Ленина цIерагIча колхоза йиьлагIа комплексни шурий ферма (заведующи нов. Д. Ибрагимов, цеховой партийни организаце секретарь нов. Г. Погорелов).

Цу ферма коллектива сийна райкомеи райисполкомеи решенех районни центре В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа къахьегама сийлен байрахх айяьй.

Районе жа леладеча коллективашта юкъе доккхий толамаш даьхад хIара бIаь жийна тIехьара 150 Iаьхар кхебаьча Ленина цIерагIча колхоза Хамидов Элмарзий жа Iуй бригада. Цунга гIортташ толамаш даьхад «Красное Знамя» яхача колхоза воккхагIволча жа Iуно Мусалатов Баймасхана кулгалдеча коллективо. Цу колхоза жа Iуша Даргиев Iисаси Дадаев Кюраси хIара уситагIан тIера 7,2—7,3 килограмм тха даьккхад. Из боккха толам ба.

Хьайбай продуктивность лакхъяра дика аьттув болаш ха я хIанзаръяр. ДогIашеи малхои дегIайоалаяьй доакъара дIайийна культураши эрий тIаьынна баьцаши. Хьайбаш дикагIа кхоабаш, цар продуктивность лакхъярца дулх, шура кхы а дукхагIа яккха хьалаш долаш да.

Халахете а, цу торонех массанахьа а лерттIа пайда эцац. БоагIаш бола тIахьожам лоаттабац фермай балха. Из деррига Iаткъ продуктивность лакхъяран продукци дукхагIа яккхаран. Хоеллал шура кIезигъеннай «Комсомольский», «Калиновский», «Победа», Кирова цIерагIча чхьагIар доаккхача совхозашка.

И. ПЯТИРУБЛЕВ,
КПСС Наурски райкома, инструктор.

КХОАНА—ТОРГОВЛЕ БОЛХЛОЧУН ДИ

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Вай мехка хIанз нйсазлагIа дезду торговле болхлочун Ди. Дикача къахьегама хьокхамашца шоай цIейна накъабаьхкаб республика торговлен обществении кхачани болхлой укх шера.

Хьалхарча ах шерара товарооборота планаш толамца кхоачашъяьй «Горплодоовощторга», «Чеченингушводстроя» ОРС-а, книготорга, аптекоуправлене предприятей коллективаша.

Денгара денга дукхагIа хул республика тикаш, обществении кхачан предприятеш. Укх шера алхха Грозне хьайнIлдай Слепцовски улицах кхачан продукташ йохка тика, кердача тайпара тоаяьй Ленина улица тIара № 2 йола гастроном, болх бе йолаеннай республике эггара хьалхара «Универсам». Эггара кердагIча оборудованеца, тараз озача электронни техникаца Iалашъяь я из. Болх бе йолаеннай дуккха керда столовеш, кафеш.

КПСС XXIV съезда социалашка белгалдаьхад торговле болх тоабара. нйдархошта гIулакх дара кердагIйола хIанзара формаш шерра юкъейоалаяра декхараш. Из кхоачашдара керттерчарех цаI нйдархоша шоай лоIаме шоашта эшар шоаш хьахоржаш болх вIаштIехьбоаккхилга да. Цу гIулакха дуккхадар даьд республика торговле предприятешка. Паччахьалкхен торговлена чуйоагIача 680 тикаех 125 цу кердача тайпара болх беш я. Укх шера цар лу ерригача товарооборотах 35 процент, 1970-ча шера 4,6 процент мара ца хиннача.

Наха шоаш эшар хьахоржа никъ шерра юкъебоалабаьб Грознерча универмаге. Укхаза цу кердача тайпара дохк нахага 98,6 процент товараш. Гастрономашка из хьокхам 40,6 процент ба. ТIехь-тIехьагIа дукхагIа хул цу тайпара болх беш йола тикаш республика районашка а.

Укх тIеххьарча хана торговле предприятей балха шерра юкъедоагIа шура, маьхк, кхыдола товараш нах баххача цIагIа дIакхухьилга, доккха дозал дола хIамаш чукхухьаш дIателилга, полуфабрикаташ йохкилга. Укх шера цу тайпара болх беш я 127 торговле предприяти. 1973-ча шера 87 мара ца хиннача.

Наха гIулакх дара прогрессивни формаш шерра юкъейоалаяьй обществении кхачан предприятешка я. Цар нахага йохк полуфабрикаташ, шоаш кийчъяь кулинарни а кондитерски а хIамаш. Ер шу доладелча деня нахага уж ехкай 2461 эзар сома маьха.

ЛерттIа торговли дIаяхьара боккхача лоархIаме да оптови базай болх дика вIаштIехьбаккхар. Белгалдаккха доагIа базаша шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашделга. Укх шера цар планал совгIа торговле предприятешта, деннад 1,3 миллион сома маьха товараш. Къаьстта дика из болх вIаштIехьбаькхаб «Ростекстильторга», «Росбакалея», «Рособувьторга» базаша. Цар коллективаша дукха болх бу торговле предприятешта эша товараш Iалашдара.

Тахан цIей дездеча ... нахьа сона дувца лов социалистически яхье хьалха латтача коллективех, толашагIа болча торговле болхлоех. ДикагIчарна юкъе я дукхахача шерашка йов. Аракелова кулгалду № 1 йолча гастронома коллектив. Хаьал ворхI ди хьалха кхоачашъяьй цо вах беттара товарооборота план. Укх шера шолгIа квартале социалистически яхье дика толамаш дахарах РСФСР торговле Министерствап порфсоюза ЦК-н карарахара тела Iце байракхи хьалхара ахчан совгIати хьожадаьд цу коллектива.

Грозне бахача наха йовзаш а цар сий деш а я нов. Власов кулгалдеш вола горпромторга № 7 йолча тика, М. И. Беков керте латтача № 9 йолча гастронома, кхыйола коллективаш.

Грозне а республике а дукха ба бахача наьха хьашташ Iалашдара шоай низи хьинари ца кходеш къахьегаш а социалистически яхье хьалхле лелаеш а бола болхлой. Царна юкъе ба Горпищеторга № 87 йолча тика заведующи Т. И. Абрамян, № 2 йолча гастронома йоккхагIйола продавец Х. А. Хабибулина, Горплодоовощторга № 7 йолча тика продавец З. М. Пашаева, № 2 йолча колхозни рынка директор Г. А. Тангиев, № 1 йолча инвентари оборудовании йохкача тика секце заведующи Л. О. Гиреева, кхы дукххабараш.

Лакхача культурни боараме де нйдархочоа гIулакх — иштта я цар къахьегама девиз.

А. ШУАИПОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР торговлен министра хьалхара заместитель.

«РСФСР торговле заслуженни болхло» яха цIи лелаеш йола Джаватханова ПаьтIи 17 шу хьалха еннай торговле балха.

— Торговле болх бовзаш яцар со кооперацe балха йоагIаш, бакъдар аьлча, йоккха опыт йолча тика болхлой новкъосталца сихха караерзайир махбара говзал, — йоах ПаьтIе.

Цул тIехьагIа деша яхийтача нохчий йоIо тIехдика чакхйоах продавеций курсаш. Юха цIаеча ше болх беча тика кIадаш дохкача отделе продавецалла хьожаю из.

Болх бешие а дIахо деша лаьрхIар цо. Из деша йода город Нальчикерча кооперативни техникуме. Дика дийша а яьнна товароведа диплом хьа ма ийцце а отдела заведующелла хьожаю нов. Джаватханова.

— Тха балха тIа керттердар ше ийцача хIаманна саг раьза хилар да, цудухьа эцачунна барзкъа дикагIа товш хургдола товар хьахаржара массаза а новкъостал ду оаха, — йоах торговле заслуженни болхлочо.

ХIаьта чIоагIа сийдеш я ПаьтIи Шаьларча универмаге а райпо а коллективе. ХIанз кхозлагIа хорж из Шалински кооператораша райсовета депутаталла.

«За трудовое отличие», яхача, иштта Ленински юбилейни медалашца белгалбаьккхаб Джаватханова ПаьтIе къахьегама никъ. Цул совгIа укх шера цунна еннай Къахьегама ЦIеча Байракха орден.

СУРТА ТIА: Джаватханова ПаьтIи. С. Воронина текст. Н. Кобиашвиле сурт.

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

*** Бахача наьха рузкъа совдаларга а цар хьашташ кхоачашдара йола хIамаш хьаелга шердаларга а хьежжа, кердача пхе шера планах 1,4-зза совдаккха лаьрхад розница хIамаш йохкилга. 1975-ча шера уж йохкаргья 218 миллиард сома маьха, 1970-ча шерачул 64 миллиард сома маьха дукхагIа.**

*** Паччахьалкхен а кооперативни а торговлен материально - технически база дегIайоалаярга дIадахийта лаьрхIад 1,6 миллиард сом.**

*** 500 эзар совгIа тикаш я паччахьалкхен а кооперативни а торговле. Укх пятилеткаx хьалъергья 300 эзар балха моттиг йола торговле керда предприятеш.**

*** Укх шера, обществении кхачан оборот а юкъейолаш паччахьалкхени кооперативнии торговлен розничи товарооборот хургья 196 миллиард сома маьха.**

*** Тахан эцархоша шоай хьаштдар шоаш хьахоржача хьисапе дохк дерригача товарех 40 процент гарггадараш.**

*** Укх шера торговлен а обществении кхачан а предприятешка йоагIаргья 381 миллион сома маьха торгово-технологически оборудовании, вешта аьлча 1973-ча шерачул 11,7 процент дукхагIа.**

*** 1974-ча шера шерлургья торгово-складски майдаш: тикашка 1248 эзар квадратни метр, обществении кхачан предприятешка 889 эзар моттига, юкъарча складашка — 1011 эзар квадратни метр.**

ПЛАН ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

Торговле болхлочун Денна тикача къахьегама толамашца накъаенай Назрановски райпо болхлой коллектив.

102 процент кхоачашъяьй товарооборота план. Общепитен кхачани, промтоварнии продукци планал совгIа 137 эзар сома маьхалъяьккхай района торговле болхлоша.

Коллективе хьалхле лелаеш хьабоагIа город Назрана № 3 йолча тка заведующи Цицкиева Лиза, общепита «Кулинария» яхача тика заведующи Арчакова Хьава, «Детский мир» яхача тика заведующи Мальсагова Фатима, иштта кхыбараш.

С. МУРЦАЛОВ.

ЦIЕЙНА—ТХА СОВГIАТ

ИйслагIча пятилетка декхараш ханал хьалха кхоачашдара социалистически яхье а яьнна дика къахьегама хьокхамаш доахаш хьайоагIа тха Росбакален Нохч - ГIалгIайчен контора коллектив.

Контора тIехкхоачашдаьд дIадахача шерара а укх шерах хьалхарча ах шерара а декхараш, 14,8 процент товарооборот сов а йоаккхаш. Соахка тха конторо 120,6 процент кхоачашъяьй пайда баккхара план. 1972-ча шера хинначул 29,7 процент лакхъяьй къахьегама овсарле. ХIамашта кхом беча къаьстта дикагIа хьокхамаш даьхад тухаи шекарап фасовка еча предприятеша.

Торговле болхлочун Цlей сийленца белгалдаккха лаьрхIа къаьстта хьинарс къахьег тха болхлоша укх пятилетка дийлагIча, къоастамбеча шера. Контора коллективо ханал хьалха кхоачашъяьй ах шера план. Паийца социалистически декхараш толамца кхоачаш а деш, 1,8 миллион сома маьха дукхагIа дехкад бахача нахага шекар, кондитерски хIамаш, сомий а баьцадаарий а консерваш, чай, тух, кхыдола товараш.

Укх шера а социалистически яхье хьалхле лелаеш хьабоагIа шекаран тухан фасовка ераш. Паийца декхараш кхоачашдарга хьежача дикагIа балха хьокхамаш даьхад товаровед нов. Аваньянци склада заведующи нов. Альгиреева болча шекара склада коллективо, тхьамкен гIаьленаши лелаеча склада болхлоша нн. Оздоева, Евлоева, Роменская, кондитерски хIамай складе болх беча нн. Автохаджиева, Козырникаяс, тух пашкашка дIанийсдеш болча Сайдулаева Зелимата, Кочергина Марияс, кхыбараша.

Даьхача толамех кхоачам хинна ца Iеш, дIахо йодача хана кхы а хьинарегIа къахьеген, укх шерара декхараш дизза, ханал хьалха кхоачашдарца Российски Федерацe хьалхле лелаеча Росбакалея конторашта юкъе йиза моттиг хьалацен лерхIаш я тха коллектив.

С. КАЗАЛИЕВ,
Росбакалея Нохч - ГIалгIай контора управляюще заместитель.

ЛИДЕРА АТТА ХУРГДАЦ

Футбольни обозрени

ВIалла дукха ха йоацаш саина хет Советски Союза футбольни чемпионат дIайолаенна, хIаьта а тахан вайна гуча тайпара, шоллагIча лиге ловза командаш футбола экваторе кхаьчай. ХIанз командай кулгалхой, специалисташ, футбол дукхаезараш шо-шоай командана чемпионата хьалхарча ах даькъе карагIаьннар, ха ца йоалаш дисар къоастадеш, дIахо йодача хана де дезараш белгалдоахаш ба. Из ннйса а да хIана аьлча, дерригa а къоасторгдар шоллагIа го ба. Физически а морально а дикагIа кийчъенна йолча командашка хургья хьалхара моттигаш.

Вай а хьожаргда «Терек» чемпионата хьалхарча ах даькъе мишта лайзай. Ховш да, ший цIагIа ловзараш дIадоладари уж толамца чакхдахари моллагIча а командана боккхача лоархIаме долга. Цо дог урлоттаду хьоашалгIа дIабахача а дикагIа ловза.

«Тереко» эггара хьалха Грозне Башкирерча «Строитель» яхача командаца ловзаш дIайолайир укх шерара футбола чемпионат. «Терека» ший тайпара отчет яр из вIашагIкхетар. Белгалдаккха доагIа, хьалхарча матче вай футболисташа ма хеттара дика ловзар ца гойталга. 3:2 счет а йолаш халла котъьлар «Терек» ВIашагIкхетар чакхдала кхо минот хьалха А. Михеева вIаштIехьдаьлар коталон бургац чутоха.

ШозлагIа цIагIа Тольяттерча торпедовцашца ловзаш хилар «Терек». Цхьаккха команда кот ца йоалаш 0:0 счет йолаш чакхъялар из матч.

КхоалагIча матче Грозне вIашагIкхийтар «Тереки» Казанера «Рубини». Укхаза а республикера футбол дукхаезараш гIадбугаш къаьгга дика ловзар гойта вIаштIехьдаланзар вай спортсмений, халла цхьа бургац чутеха 1:0 йолаш котбаьнабале а.

Кхаь командаца цIагIа ловзаш яккха йиш йолча ялхнех пхи очко а йолаш «Терек» хьалха латтача командашта юкъе яхаяле а, уж толамаш хала дахарга хьежача, цхьабараштa хеталора Йошкар-Оле, Ульяновске, Ижевске хьоашалгIа чакхдаха дезача чемпионата аргIанарча ловзарашка цун дика ловза вIаштIехьдаргдий-хьогI аьнна. Бакъда цун каьлар шийх «ца тешараштa» хетар харцде. «Терека» «Спартакаца» вIашагIкхетар чакхдаьлар 1:1 счет а йолаш цхьаккха кот ца йоалаш. ХIаьта дIахо «Волгаца» ловзаш 3:2, «Зенитаца» ловзаш 1:0 счет а йолаш котъяьлар «Терек». Ялхазза лайзачул тIехьагIа 10 очко а йолаш турнира таблице эггара хьалхарча моттиге дIаоттa вIаштIехьдаьлар «Терека».

Цул тIехьагIа Грозне цIабаьхкар вай футболисташ. Уж iiоаех бIубенна хиларах нийсденнадале а, е хьоашалгIа ирача спортивни яхьашка кIаьдбалар бахьан долаш хиннадале а ший цIагIа Грозне «Сталь» яхача командаца ловзаш 0:2 счет а йолаш ийшар «Терек». Бакъда, дIахо из тешшаме котъяьлар Курскерча «Авангардацен» Белгородерча «Салютацан» ловзаш, 3:0, 1:0 счет а йолаш. 14 очко а йолаш юха а йиълагIча зонерча командашта юкъе лидер хилар «Терекаx», хIанз а из хьалхле дIа ца хецаш хьа а йоагIа из.

Хеталу шек хила хIама дац, цIагIен хьоашалгIен дика коталонаш йоахаш хьа а йоагIа дIахо а гIоргья «Терек» аьнна. Цхьабакъда хIара ловзар боккъонца техкача из ишта дац. ХIара коталон очко дуккха низи хьинари тIадахийта нижъала яккха езаш да.

Эггара хьалха берригаш а лидера духьал хиларца да из. ХIара команда ший беррига низ оарцагIбоаккх, еррига говзал духьал оттаю лидерaца ловзача хана. ХIаьта а «Терека» вIаштIехьдаьлар 11 туре эшара гIайгIа тIа ца кхоачаш чакхъяла. Цхьабакъда чемпионата экваторе кхача цхьа команда мара ца йисача хана Балакове моттигерча «Кордаца» ловзаш ийшар лидер. Из команда массаза а хиннай вай футболисташта хала, низкъала. Белгалдаьккхача кхоачам ба 1971 шера Грозне лайзача 1:0 счет йолаш «Терек» котъяьншаяле, Балакове ловзаш котало «Кордага» хилар, счет 2:0 а йолаш. Укх шера РСФСР-а кубок яккхара цу командаца ловзаш а счет 1:2 йолаш ийшар «Терек», укхаза цIагIа Грозне ловззашехьа.

Цудухьа цIенхаштта шеквоаккхаш да 20-ча июле укх шерарча чемпионате «Кордаца» ловзаш 0:4 а йолаш «Терек» эшар. Гуш дар полузащитали нападенели вай команда защита эсалагIа хилар. Цун бахьанах цаI — защитацара телашагIа бола футболисташ Г. Кудрявцев, А. Дениев, С. Манаширов ца ловзар а цар когаметта хиннача спортсменашта А. Морозовна, Ю. Четвериковна дизза из деккхар кхоачашде вIаштIехьа ца даларца а дар, аьнна хеталу.

Цхьабакъда деррига а къастаргда дIахо. 20 матч я хIанзчул тIехьагIа ловза езаш. Теша лов «Терека» ший ловзар тоа а даь керда коталонаш яхарца лидер хилара хала дукъ финиш дIакхоачоргхиларах. Цу гIулакха эша торонаш «Терекага» йолаш я. Командаца ба кхоачамболлаш говзал йола футболисташ В. Якушкин, А. Синько, А. Михеев, Е. Желябовский. ТIах аьнней хьинар долаши бола къона футболисташ А. Гузенко В. Волчановский, О. Хохленко царех дIахкийтача моллагIча командана а кхераме низ ба «Терек». Из цо хьа а гойтар чемпионата хьалхарча гон тIа Магнитогорске «Металлургаца» ловзаш. Укхаза вай футболисташ котбаьлар 5:3 счет а йолаш.

ХIанз а «Терек» турнира таблице эггара хьалхарча моттиге латт, 30 очко а йолаш.

КхоалагIча августе чемпионата аргIанарча туре Грозне вIашагIкхет «Тереки» Пятигорскера «Машуки». Цул тIехьагIа йиъ матч хьоашалгIа баха чакхъяккха еза вай футболистий. Из атта хургдоацилга кхетаде хала дац, цига «Терекаца» ловзаргйола дукхагIйола командаш чемпионата лидерашта юкъейоагIаш хилар теркал дича.

Шеко яц дIахо йодача хана а футбол дукхаезарашта ира спортивни яхьаш гургхилара. Цар къоастаергья низ болашагIа йола командаш.

Г. ЗАХАРОВ.

ХЬАЛХАРА ГО ЧАКХБАЬННАБ

Чемпионата хьалхара го чакхбоалаш 24-ча июле йиълагIча зонера командаш футболах ловзара итогаш укх тайпара я:

«Рубин» — «Ревтруд» — 2:0, «Торпедо» — «Труд» — 1:0, «Строитель» — «Сокол» — 1:0, «Корд» — «Дружба» — 0:4, «Локомотив» — «Машук» — 0:0, «Металлург» — «Терек» — 3:5, «Зенит» — «Авангард» — 0:1, «Спартак» — «Салют» — 5:1, «Волга» — «Сталь» — 1:2, «Баррикады» — «Волгарь» — 0:2.

СССР-е ЧЕМПИОНАТА ХЬАЛХАРЧА АХ ГОН ТIА КОМАНДАШ ЛОВЗАРА ТАБЛИЦА
(II лига, А класс, IV зона)

	Л	К	И	Э	Б	О
1. «Терек»	20	12	6	2	31—19	30
2. «Дружба»	20	11	4	5	32—16	26
3. «Авангард»	20	11	4	5	28—23	26
4. «Торпедо»	20	11	4	5	20—15	26
5. «Динамо»	20	10	5	5	38—24	25
6. «Сталь»	20	9	6	5	24—18	24
7. «Волгарь»	20	10	2	8	23—20	22
8. «Салют»	20	9	5	6	19—22	22
9. «Труд»	20	6	9	5	21—14	21
10. «Металлург»	20	7	6	7	26—21	20
11. «Рубин»	20	7	6	7	23—19	20
12. «Корд»	20	8	4	8	25—24	20
13. «Спартак»	20	4	12	4	19—18	20
14. «Локомотив»	20	6	9	5	23—22	19
15. «Машук»	20	7	5	8	21—24	19
16. «Ревтруд»	20	4	10	6	19—24	18
17. «Волга»	20	4	6	10	23—30	14
18. «Строитель»	20	4	6	10	13—20	14
19. «Зенит»	20	4	5	11	16—24	13
20. «Сокол»	20	4	4	12	19—34	12
21. «Баррикады»	20	3	3	14	15—31	9

Артисташ—кхашкара болхлой болча

ТIатеIIа ялат чуэцаш ба юртбоахамий къахьегамхой. ХIаьта царна салоIам беш. самукъадоаккхаш ба культура болхлой.

Иштта Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен Х. Нурадилова цIерагIа драматически театр хIанз Хасав-Юрте да. Цига зрителашта цар хьокхаргда «Бож-Iальа», «Лоралe, безам» яха спектаклаш. ЧIоагIа безабеннаб зрителашта Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни артисташ Довлетмирзаев Муталиб, Дениев Iальви. 25 июле кхаччалца хургба уж цига.

Цул тIехьагIа драмтеатра артисташ Надтеречни районе гIоргба.

Я. РОЗИНА.

ХЬАЛХАРА МОТТИГАШ ЯЬХАЙ

Дукха-ха йоацаш Тбилисе чакхъялар Кавказа Халкъий халхарий I фестиваль. Цига лакъа лоацаш бар Нохч - ГIалгIай республика Советски районa пионерий Шен берий хореографически ансамбла кагирхой а.

Зрителаша чIоагIа раьза белаш тIайийцар цар кхоачашдаь диъ нохчий халкъа халхар. Къаьстта йоккха хореографически говзал хьекхар Давдиев Джамбулата, Алиев Яхсана, Калиев Кюре, ансамбла эггара зIамагIа волча доакъашхочо, ворхI шу даьннача Мемблатов Мурада. Фестивала жюре лакха мах баьб Нохч - ГIалгIайчен къонача халхардерий говзала. ДикагIа йолча йиъ коллективана юкъе яхай цар ансамбль.

С. МАМЕДОВ.

КЪОНА СМЕНА

Укх деношка № 26 йола училище йистеьккха 221 саг коллективе дIаэцаш торжественни собрани хилар Грозненски производственни швейни объединене клубе.

Дика смена я коллективе йоагIар. Кхоачам ба училище чакхъяьккхарех — 125 саг лакхера разряд йолаш волга белгалдаьккхача. ТIехника дешаш училище йистеьккха ва 27 саг.

А. ОСИПОВ.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

27-ча ИЮЛЕ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 11.00. Болх бу «Малышок» яхача берий кинотеатро. 19.00. Мукъача ден лекторий. «Деген цIий лелача пхаьнийн лазараш» яха лекци. 19.00. Пабло Неруда кхоллама хетаяь литературни сайре (12-ча треста общежите). 20.00. Iилман - популярни фильмаш.

С. М. КИРОВА ЦIЕРАГIА ПАРК. Юрташкарча дикагIйолча агитбригадай фестиваль. 10.00 сахьат даьлча денз болх бу берашта хетадаьча Грозерча клубий балхий выставка. 10.00. Волейболахи баскетболахи ловзара яхьаш. 14.00. Массовкаш. 17.00. Музыка, эстрада. Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. Советски, Урус - Мартановски, Веденской районий художественни самодеятельноста коллективий концерт. 18.00. Кинолекторий. «Алкоголизми харцахьа лелари» яха лекци. 19.00. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Сказочники» яха вокально - инструментальни ансамбль. 19.30. «Эстетикен вахара культурен» яха кинофестиваль.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. «Бригантина» яха клуб. «Дека зовне илли» яха Iуйре. 11.00. Улицашка лелара бокъонаш Iомара заняти. 16.00. Хи тIара спортивни яхьаш. 20.00. Аккханара кинотеатр. «Саг, общество, закон», яха лекци. 20.30. Вокально - инструментальни музыка сайре.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 19.30. Аккханара кинолектори. «СССР-низ бола цIермашиннаькъий паччахьалкхе» яха лекци. 20.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Экспресс» яха вокально - инструментальни ансамбль.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦIА. 18.00. Къахьегамца сийлахь ва саг» яха Моздокски, Деловой, Коммунистически, Краснознаменни улицай цIей.

ПРОЛЕТБАТА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ЦIА. 12.00. Болх бу «Орленок» яхача берий кинотеатро. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Викингаш» яха вокально - инструментальни ансамбль.

28-ча ИЮЛЕ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 11.00. Болх бу «Малышок» яхача берий кинотеатро. 20.00. Аккханара кинолектори. Болх бу «Атеист» яхача клубо. «Массанега кхоача гIулакх» яха киносайре.

С. М. КИРОВА ЦIЕРАГIАРА ПАРК. Юрташкарча дикагIйолча агитбригадай фестиваль. 10.00. Къайла театр. Берашта хетадаьча Грозерча клубий балхий выставка. 10.00. Волейболахи баскетболахи ловзара яхьаш. 14.00. Массовкаш. 17.00. Музыка, эстрада. Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. Назрановски, Ножай-Юртовски, Ачхой - Мартановски районий художественни самодеятельноста коллективай концерт. 18.00. Кинолектори. «Коммунизм хьалъеча советски халкъо даьха толамаш» яха лекци. 19.00. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Сказочники» яха вокальйо-инструментальни ансамбль. 19.30. «Эстетикен вахара культурен» яха кинофестиваль.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 11.00. Берашта «Улица тIа лоралуш хила» яха къамаьл. 12.00. Болх бу «Тоатолг» яхача берий кинотеатро. «Мехка фордашкарча доазонашка гIолла» яха кинофестиваль, 18.00. Художественни литературе кердачун обзор. 20.00. Вокально - инструментальни музыка сайре.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 19.30. «Аккханара кинолектори. «СССР — низ бола цIермашиннаькъий паччахьалкхе» яха лекци. 20.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Экспресс» яха вокалльно - инструментальни ансамбль.

ПРОЛЕТБАТА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ЦIА. 12.00. Болх бу «Орленок» яхача берий кинотеатро, 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Викингаш» яха вокально - инструментальни ансамбль.

ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЕРАШ

МагIалбикерча мехкадьттахой кхашташ Iалашдара, торговле культура лакхъяра хьинаре къахьег «Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а болхлоша пятилетка къоастам беча укх шера. Торговле, обществении кхачан предприятешка укх шера шерра яьржавр торговлен болхлочун Ди сийленца белгалдаккхара хетаяь социалистически яхь.

Цу яхье къаьстта дика хьокхамаш доахаш дезача цIейна накъабаьхкаб Н. Костоева кулгадеча № 9 йолча тика, заведующи Л. Юдина йолча 12-ча тика болхлой, № 40 йолча тика парфюмерни отдела заведующи Р. Даскиева, универмага йоккхагIйола продавец М. Местоева, кхы дукххабараш а.

Тахан торговле болхлой цIей дездеча дийнахьа ОРС-а коллективо дош лу дIахо йодача хана а шийна хьалхашка латта сийен декхараш дизза кхоачашдара низи хьинари ца кходеш къахьега.

М. ИЛЬЯСОВ,
«Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а начальника заместитель.

ФЕ ХИЛА

Наькъа бокъонаша яхар дича цхьаккха хатар хургдац. Водитель а гIашло а цхьатарра фе вIаши эздел леладеш хила веза.

Из хилар 21 июле, сайрийна. Грозненски района «Советская Россия» колхоза доалахьарча «Кубань» яхача автобуса водитела М. Тахаевна Аргунера воагIаш наькъаш вIашагIкхетача латта кхалсаг бIаргаяйра. Цхьабакъда, кхалсаго шийна никъ битар дог доахаш автобуса сухал лохъянзар цо. Автомобиль кхераме хетанзар кхалсага а. Иштта, уж шаккхе а фе ца хиларах кхалсаг йийра.

Берий каникулаш я хIанз. Цудухьа, дукхагIа хул уж улицашка, хехк велосипед, «самокаташ».

Иштта, Наурски районера дийтта шу даьннача дешархочо Абазов Сайпуте ший даь доалахьа йола автомобиль дика Iомаьяр. Цу гIулакха чIоагIа раьза волча дас каст-каста машина дIоагIа дIателар кIаьнкага. Автомобилацарча ловзарах дикадар даланзар: диъ шу даьннача йиIига тIатехар цо автомобиль.

Ножай-Юртовски районерча Т. Лом-Iаьлийна а даланзар транспортаца ловзар дарах дикадар. Мотоцикл кIалтIара кхессар цо. КIаьнк вийра.

Массехк ди хьалха цхьаькха цхьа бер а лозадир Ножай-Юртовски районе. Из аварп йир № 1 йолча юкъерча школа 8 класса дешархочо Р. Мочиева. Номераш йоацача «Жигули» тIа водительски бокъонаш а йоацаш лелаш хинназ из.

ТIеххьарча хана гIашлой бехках дукха авареш хул. Кходи хьалха Грозненски трамвайни управлене болхло В. Цибин дIайолаеннача трамвая тIа ха велар. Цу гIулакхах доккха хатар хилар: шаккха ког лозабир Цыбина.

Доккха хатар хиларца чакхдаьлар автомобиль лоаллаш хинна А. Храноненкои гIашло Ф. Цицкиеван наькъа тIа кхоачам боллаш лоралуш ца хилар: кхалсаг йийра.

ДIадахача кIирагIа республика наькъашка 54 авари яьй, виъ саг вийнав, 39 човнаш яьй.

А. ЧЕБУШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 июль
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Дешархошта. «Кожаный мяч», яхача клуба приз яккха. 10.00 — Босбола телевидени. Эрсий художникаx дола дувцараш. Брюллов. Ленинградера передача. 10.30 — «Назначение» яха телевизионни художественни фильм. 4-гIа сери. 11.45 — Телевизорашка хьожарий письмоех йола музыкальни программа. 12.15 — Босбола телевидени. «Поэзия». Кешоков. 12.35 — Дай-ноаной шоана. 13.05 — Босбола телевидени. «Эргырон» яхача Чукотски эскимоски ансамбла концерт. 13.35 — Босбола телевидени. ДикагIдола товараш дукхагIа. 14.05 — Босбола телевидени. «Догам». 14.35 — ДIадахача шерий киноленташ. «Наьха бараш» яха художественни фильм. 15.30 — «Уважаемо». Iилман популярни программа. 16.00 — Босбола телевидени. Спортивни программа. 16.30 — Босбола телевидени. Шун хаттарашта жоп ду СССР-а Госстроера гражданески гIишлошхьаерен, архитектурен паччахьалкхен комитета председатела Фомина. 17.00 — Босбола телевидени. «Хьайбай дунентIа». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.45 — Босбола телевидени. «Советий мехка бераш». «Ловзаи бераш» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 19.20 — СССР-а Лакхехьарча Совета депутаташа къамаьлаш ду. 19.35 — Босбола телевидени. «Илли-74». 20.05 — Босбола телевидени. Телевизионни спектакла премьера. Пушкин. «Египетски бийсаш». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Кинопанорама». Передача дIахьу РСФСР халкъа артиста Яковлевс. 23.00 — «Голубой огонека» оагIонашта гIолла. 23.40 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

16.00 — «Гургул» (нохчий меттала). 16.40 — «Вахарга юхавар» яха художественни фильм (цхьоалагIа сери). 18.00 — «ДоттагIал» яха киножурнал. 18.30 — Ялат чуэцача хан дневник.

28 июль
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Берашта йола Iуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Гургул бетта сахьат». 10.00 — Советски Союза гIулакх деш ва. 11.00 — Босбола телевидени. «Музыкальни киоск». 11.30 — Босбола телевидени. Берашта «Эзли дош» яха теникий спектакль. 12.00 — Босбола телевидени. Горбунова цIерах йолча культура Дворецa академически хора концерт. 12.30 — Босбола телевидени. «Юртара сахьат». 13.30 — Тахан торговле болхлочун ди да. СССР-а торговле министра Струева выступлени. 13.45 — Торговле болхлой шоана дола концерт. 14.15 — «Форда тIа барашта тIехь» яха художественни фильм. 15.35 — Дзюдох йола СССР-а чемпионат. Ригара передача. 16.10 — Пограничникашца йовзийтохой вIашагIкхетар. Передача дIахьу Сурков. 17.00 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Советско - американски паччахьалкхенашта кертелеттараш кхозлагIа вIашагIкхетара итогашта. 19.00 — Босбола телевидени. «Кинонитъбархой клуб». 20.00 — Босбола телевидени. «13 гIанд» яха телевизионни театра миниатюр. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Останкинера дезача ден сайре. 23.00 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

15.40 — «Сийда цIе парус» яха йоккхагIча классашка деша богIарашта йола передача. 16.20 — «Вахарга юхавар» яха художественни фильм (шоллагIа сери). 17.45 — Торговле болхлошта дола концерт.

РАДИО

27 июль

6.00 — Москва. 6.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Ашараш. 8.30 — «Къонах» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 13.00 — «Безам». яха Мальсагова дувцар (гIалгIай меттала). 13.20 — Ашараш. 13.30 — «Новатор» яха радиоклуб (эрсий меттала). 14.00 — «Къахьегамо саг кхетамца кхеву» яха даьштен-ноаноштен йола беседа (гIалгIай меттала). 15.15 — Халкъа гIахьожам дIахьош ба (гIалгIай меттала). 14.30 — «КIарцхал» яха сатирически радиожурнал (эрсий меттала). 15.00 — Москва. 15.15 — Юрта боахама хьалхалаттарашта дола концерт (эрсий меттала). 16.00 — «Кавказа Iуйре». яха радиожурнал (эрсий меттала). 17.00 — Москва.

28 июль

СССР-а ТIЕМА-ФОРДА ФЛОТА ДИ ТОРГОВЛЕ БОЛХЛОЧУН ДИ

6.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Шоана дукхаеза ашараш. 9.00 — Москва. 13.00 — Иллеца доттагIал дарашта дола концерт (гIалгIай меттала). 13.40 — «ЗIок-мэзл» яха сатирически радиожурнал (нохчий меттала). 14.00 — «Атеист» яха радиожурнал (эрсий меттала). 14.20 — «Торговле болхлошта дола концерт (нохчий меттала). 15.00 — Москва. 15.15 — Торговле болхлочун ди (эрсий меттала). 15.30 — Торговле болхлошта дола концерт (эрсий меттала). 16.00 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 16.30 — «Встречный план кхоачашъяра тIехьа къовсам лоаттабеча коммунисташа» яха передача (нохчий меттала). 16.45 — ЦIаккха лакхале дIа ца хецаш яха очерк (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — «IIe сийташ» яха пионераштен дешархоштен йола передача (гIалгIай меттала). 19.00 — Москва.

ХАОТТАМ

Тахан Грознеи республикеи гIолла хувцалуш морхаш а йолаш, махбузенгахьара лаьгIо мух а хьекхаш, республике 27—32 градуси Грозне 29—31 градуси йIовхал а йолаш ха оттаргья.

28—31 июлага кхаччалца хувцалуш морхаш а йолаш, делкъха хиллалца цхьацца йолча моттигашка догIа а делхаш ди а къувкъаш, бе-беча оагIорахьа мух а хьекхаш, дийнахь 27—32 градус, бийсан 14—19 градус йIовхал а йолаш ха отта тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культурап отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувл шинарен ерен, шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 6901.